

СТРАТЕГИЯ ЗА ВОМР НА МИГ „НОВИ ПАЗАР - КАСПИЧАН“

1. ОПИСАНИЕ НА МИГ: *(не повече от 3 страници)*

СНЦ Местна инициативна група „Нови пазар - Каспичан“ е създадена през 2010 г., съгласно принципите на подхода „Лидер“. Регистрирана е по закона за юридическите лица с нестопанска цел с Решение № 38 от 11.08.2010 г., фирмено дело № 38/2010 г. на Шуменски окръжен съд. В обществено полезна дейност МИГ е вписана в Централния регистър на Министерство на правосъдието под № 20100913005 и притежава Удостоверение № 005/13.09.2010 г.

Съгласно Устава на организацията, Общото събрание (ОС) е върховен колективен орган на Сдружението. То се състои от 48 членове на Сдружението и включва представители на над 50 % от населените места на територията на МИГ: от публичния сектор – двете общини Нови пазар и Каспичан, от стопанския сектор - 23 представители и от нестопанския сектор - 23 представители, съответно с постоянен адрес и със седалище на територията на МИГ. Нито един от представените сектори в Общото събрание не превишава 49 на сто от имащите право на глас, съгласно чл. 28, ал. 1 от Закона за юридическите лица с нестопанска цел. ОС избира и освобождава членовете на Управителния съвет (УС) и Контролния съвет /КС/.

Управителният съвет /УС/ се състои от 5 лица, членове на Сдружението. УС се избира от ОС с мандат от 4 години. От състава на УС двама членове са представители на общинските власти на Нови пазар и Каспичан, двама са представителите на стопанския сектор (по един за всяка община) и един е представител на нестопанския сектор (от община Нови пазар).

Контролният съвет на СНЦ МИГ „Нови пазар - Каспичан ” се състои от 3 – ма души, членове на Сдружението. Избира се от Общото събрание за срок от 4 години.

МИГ „Нови пазар - Каспичан ” е изпълнявала проект за подготовка на Стратегия за местно развитие под мярка 431-2 „Придобиване на умения и постигане на обществена активност“ от ПРСР 2007 – 2013г. в периода 2009 г. – 2011 г., както и проект за реализиране на Стратегия за местно развитие по ПРСР 2007- 2013 г. по мярка 41 „Прилагане на Стратегии за местно развитие“ през периода 2012 – 2015 г., по която бяха изпълнени успешно 21 проекта на бенефициенти. Изпълнението на проект по подмярка 19.1. е основна стъпка за доизграждане на капацитета, обучение и укрепване на създаденото партньорство, с цел изготвяне и изпълнение на стратегия за Водено от общностите местно развитие.

Географското покритие на Местна инициативна група «Нови пазар – Каспичан» обхваща цялата територия на двете общини – Нови пазар и Каспичан. Административно и двете общини са част от Шуменска област. Територията, обхваната от Местна инициативна група «Нови пазар – Каспичан», е 592,048 кв.км (в т.ч. община Нови пазар– 317,646 кв.км и община Каспичан – 274,402 кв.км), което представлява 17.5% от Област Шумен и 0.53% от страната. Районът се отличава с изключително важното си стратегическо положение в Североизточна България. Общините Нови пазар и Каспичан се намират в източната част на Шуменска област /Североизточен район/. МИГ «Нови пазар-Каспичан» граничи с общините Никола Козлево, Шумен, Каолиново, Хитрино, Ветрино, Вълчи дол и Провадия.

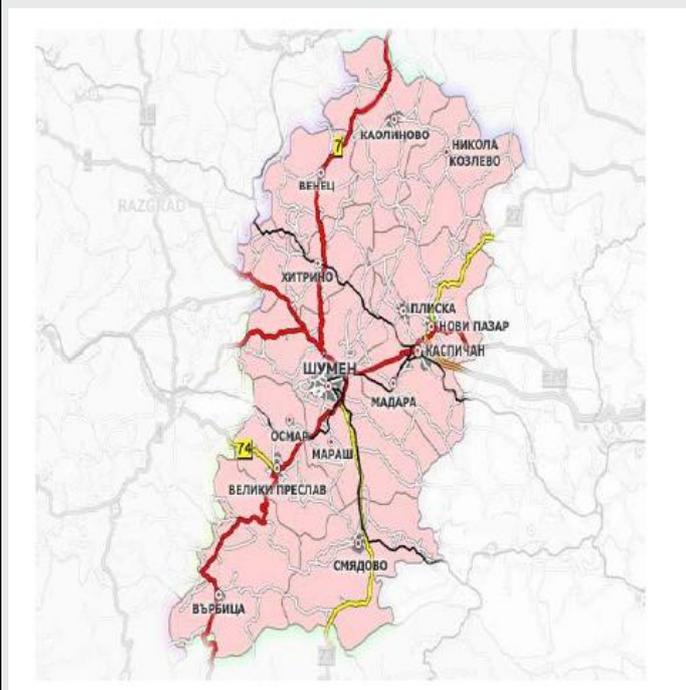
Територията на МИГ Нови пазар – Каспичан има благоприятно географско положение и представлява важен транспортен възел между Североизточна и Западна България, както и между Северна и Южна

България. През територията ѝ преминава трасето на автомагистрала „Хемус”, свързваща град Варна с град София, както и ж.п. линията между тези два града. Ж.П. гара Каспичан е разположена на първата ж.п. линия Русе – Варна и е важен комуникативен и транспортен възел в Североизточна България. Урбанистичната структура на територията на МИГ „Нови пазар – Каспичан” се състои от 25 населени места: двата административни общински центъра град Нови пазар и град Каспичан, град Плиска и 22 села. МИГ „Нови пазар – Каспичан” обхваща всички 25 населени места от двете общини:

1.1. Данни за общини и населени места, които попадат в територията на МИГ:

– списък на общините, обхванати от МИГ;	1. Община Нови пазар - 16 571 жители 2. Община Каспичан – 7 708 жители
– списък на населените места, обхванати от МИГ;	<p>Община Нови пазар гр. Нови пазар; с. Беджене; с. Войвода; с. Енево; с. Жилино; с. Зайчино ореше; с. Избул; с. Мировци; с. Памукчии; с. Писарево; с. Правенци; с. Преселка; с. Сечище; с. Стан; с. Стоян Михайловски; с. Тръница</p> <p>Община Каспичан гр. Каспичан; гр. Плиска; с. Върбяне; с. Златна нива; с. Каспичан; с. Косово; с. Кюлевча; с. Марково; с. Могила</p>
– брой жители на териториите, обхванати от МИГ.	24 279 жители

1.2. Карта на територията:

2. ОПИСАНИЕ НА ПРОЦЕСА НА УЧАСТИЕ НА ОБЩНОСТТА В РАЗРАБОТВАНЕ НА СТРАТЕГИЯТА:

(не повече от 2 страници)

2.1. Описание на процеса – проведени срещи, семинари, конференции, обучения и обществени обсъждания):

Местната общност беше включена в процеса по разработване на Стратегията за ВОМР и активно участваше в дейностите по изпълнение на проекта по подмярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности” на мярка 19 „Водено от общностите местно развитие” от ПРСР 2014-2020 г., съгласно Договор РД 50–201/07.12.2015 г., сключен между МЗХ, ДФЗ–РА и МИГ „Нови пазар - Каспичан“. Съгласно одобрените дейности по този проект беше извършено следното:

1. Проведени са над 5 срещи, семинари, конференции - Приложение: присъствени списъци.

1. Еднодневна информационна среща на 09.02.2016г. в с.Памукчии с 8 участника: 1- от публичен сектор, 2 - от стопански сектор и 5 - от нестопански сектор;
2. Еднодневна информационна среща на 09.02.2016г. в гр.Плиска с 9 участника: 1- от публичен сектор, 6 - от стопански сектор и 2 - от нестопански сектор;
3. Еднодневна информационна конференция на 17.02.2016г. в гр.Нови пазар със 70 участника: 13- от публичен сектор, 18 - от стопански сектор и 39 - от нестопански сектор;
4. Еднодневна информационна среща/семинар на 10.03.2016г. в гр.Каспичан с 22 участника: 7- от публичен сектор, 5 - от стопански сектор и 10 - от нестопански сектор;
5. Еднодневна информационна среща/семинар на 11.03.2016г. в гр.Нови пазар с 21 участника: 3- от публичен сектор, 3 - от стопански сектор и 15 - от нестопански сектор;
6. Еднодневна информационна среща за консултиране с местната общност на 23.03.2016г. в гр.Нови пазар с 30 участника: 2- от публичен сектор, 2 - от стопански сектор и 26 - от нестопански сектор;

7. Еднодневна информационна среща за консултиране с местната общност на 06.04.2016г. в гр.Каспичан с 20 участника: 3- от публичен сектор, 3 - от стопански сектор и 14 - от нестопански сектор;
8. Еднодневна работна среща за консултиране подготовката на стратегията на 07.04.2016г. в гр.Каспичан с 16 участника: 2- от публичен сектор, 4 - от стопански сектор и 10 - от нестопански сектор;
9. Еднодневна информационна среща за консултиране с местната общност на 13.04.2016г. в гр.Нови пазар с 23 участника: 8- от публичен сектор, 6 - от стопански сектор и 9 - от нестопански сектор;
10. Еднодневна работна среща за консултиране подготовката на стратегията на 14.04.2016г. в гр.Нови пазар с 11 участника: 2- от публичен сектор, 3 - от стопански сектор и 6 - от нестопански сектор;

2. Проведени са 5 броя еднодневни обучения за екипа на МИГ и за местни лидери, свързани с разработването на стратегията за ВОМР. Приложение: присъствени списъци.

1. Еднодневно обучение за екипа на МИГ на 23.02.2016г. в гр.Нови пазар с 11 участника: 1- от публичен сектор, 3 - от стопански сектор и 7 - от нестопански сектор;
2. Еднодневно обучение за екипа на МИГ на 24.02.2016г. в гр.Каспичан с 10 участника: 2- от публичен сектор, 4- от стопански сектор и 4 - от нестопански сектор;
3. Еднодневно обучение за местни лидери на 25.02.2016г. в гр.Нови пазар с 22 участника: 3- от публичен сектор, 11- от стопански сектор и 8 - от нестопански сектор;
4. Еднодневно обучение за местни лидери на 26.02.2016г. в гр.Каспичан с 20 участника: 5- от публичен сектор, 4- от стопански сектор и 11 - от нестопански сектор;
5. Еднодневно обучение за екипа на МИГ на 30.03.2016г. в гр.Нови пазар с 10 участника: 1- от публичен сектор, 6- от стопански сектор и 3 - от нестопански сектор;

3. Проведени са 3 обществени обсъждания на Стратегията за ВОМР. Приложение: присъствени списъци.

1. Обществено обсъждане на 25.03.2016г. в гр.Нови пазар с 291 участника: 4- от публичен сектор, 12- от стопански сектор и 13 - от нестопански сектор;
2. Обществено обсъждане на 22.04.2016г. в гр.Каспичан с 12 участника: 4- от публичен сектор, 3- от стопански сектор и 5 - от нестопански сектор;
3. Обществено обсъждане на 23.04.2016г. в гр.Нови пазар с 12 участника: 0- от публичен сектор, 7- от стопански сектор и 5 - от нестопански сектор;

В целия процес по разработване на Стратегията за ВОМР взеха участие 356 души, представители на 92.9 % от заинтересованите страни от нейното прилагане.

2.2. Групи/сектори заинтересовани лица, участвали в разработване на стратегията:

В рамките на проекта по подмярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“ беше проведено проучване и изготвен анализ на конкретните заинтересовани страни и техните потребности във връзка с разработването и прилагането на Стратегията за ВОМР. Идентифицирани на територията бяха общо **14 групи** заинтересовани страни. От тях, в целия процес по разработване на Стратегията за ВОМР бяха включени общо **13 групи** заинтересовани страни, което представлява 92.9 % от идентифицираните групи заинтересовани страни:

I. 2 групи заинтересовани страни - представители на публичен сектор:

- Общински администрации и Общински съвети - общини Нови пазар и Каспичан
- образователни институции

II. 5 групи заинтересовани страни - представители на стопански сектор:

- земеделски производители - растениевъдство
- промишленост - микропредприятия
- промишленост - малки предприятия от сектор преработка на селскостопански продукти и ХВП
- предприятия от сектор туризъм
- предприятия от сектори търговия, услуги, строителство и транспорт

III. 6 групи заинтересовани страни - представители на нестопански сектор:

- Читалища
- Сдружения и фондации в сферата на развитие на територията, екологията и туризма
- Сдружения в сферата на образованието – училищни настоятелства
- Сдружения в сферата на младежките дейности и спорта
- Представители на малцинствени общности и уязвими групи (юридически и физически лица)
- Физически лица с интереси от развитие на територията

3. ОПИСАНИЕ НА СИТУАЦИЯТА В РАЙОНА КЪМ МОМЕНТА НА КАНДИДАТСТВАНЕ:

(не повече от 10 страници)

3.1. Анализ на нуждите и потенциала за развитие на територията:

1. Профил на територията на МИГ «Нови пазар – Каспичан»

Местоположение и териториални и поземлени ресурси

МИГ «Нови пазар–Каспичан» има благоприятно географско положение и представлява важен транспортен възел между Североизточна и Западна България, както и между Северна и Южна България. Това интересно географско разположение, както и историческите селища Плиска и Мадара са предпоставка за инвеститорски интерес и развитие на туризъм. Общата площ от 592,048 кв.км. е съставена от различни по предназначение територии: земеделски – 71 %, горски – 19 %, урбанизирани - 5 %, както и водни площи, територии за добив на полезни изкопаеми и за транспорт и инфраструктура.

2. Природно - ресурсен потенциал

Природо-климатичните ресурси – релеф, климат, води, почви – са подходящи за развитие на земеделие (овощни дървета, лозя, зеленчуци зърнени, технически култури, и др.), за развитие на техническата инфраструктура и за изграждането на населените места. Дългият безмразов период и периодът с активна вегетация обуславят климата като изключително благоприятен по отношение отглеждането на земеделски култури на открито. Основните полезни изкопаеми са глинести материали (каолинови глинени), кварцовите пясъци, пясъчници, варовици и мергели, като най-ефективно са използвани кварцовият пясък, преработван в качествено стъкло, и каолинът, който достига до пазарите на България и света като красив порцелан. Всички тези дадености, съчетани с близостта до развитата Варненска черноморска туристическа зона и добре разработената транспортна мрежа дават възможност за извършване на конкурентни икономически дейности в областта на **производството и маркетинга на селскостопанска продукция и на храни**, производството на **стъкло и порцелан** и развитие на **туризъм**. Те могат да се превърнат и в основа за засилващ се интерес от страна на инвеститори.

Природни забележителности и биоразнообразие

Територията на МИГ «Нови пазар – Каспичан» разполага с уникални природни ресурси, съхранена природа и богато биологично разнообразие, включително 3 защитени зони включени в НАТУРА 2000, и две защитени местности, които са предпоставки за развитието на разнообразни форми на туризъм, устойчиво горско стопанство, природосъобразно земеделие и животновъдство.

Липсват ярко изразени екологични проблеми, замърсявания и увреждания на околната среда, застрашаващи човешкото здраве, което е предпоставка за високо качество на живот за жителите и посетителите на общината.

3. Културно-историческо наследство

Територията на МИГ „Нови пазар – Каспичан” е с богато историческо минало и с множество исторически паметници от национално и световно значение, като най-значимият паметник е **първата българска столица – Плиска, обособена в НИАР „Плиска”**.

НИАР „Плиска“ безспорно е ресурс от изключителна важност за развитието на територията като цяло и за развитие на туризма в частност. За това са необходими усилия на национално, регионално и местно равнище, съвместна работа на властите и местните общности. Ролята на Местната инициативна група е също от голяма важност, защото чрез нейната работа може да се обединят усилия и интереси за ефективното поддържане и оползотворяване на възможностите, които дава такъв исторически обект, за развитие на туристическа инфраструктура и туристически обекти за настаняване и логистика.

На територията на Местна инициативна група „Нови пазар – Каспичан” съществуват множество археологически и архитектурни паметници, които представляват голям потенциал за развитието на интегриран туризъм, включващ културно-исторически, познавателен, селски, спортен и други форми.

4. Селищна система и урбанизация

Територията на Местната инициативна група обхваща две общини - Община Нови пазар и Община Каспичан, 25 населени места, от които 3 града и 22 села. Двете общини са с различна урбанизация – докато община Нови пазар е с предимно градско (71 %) население, община Каспичан е балансирана – приблизително по равно градско и селско население. Всички населени места са с компактна структура, но развитието на селищната мрежа е довело до съсредоточаване на основните административни, промишлени и културни дейности в градовете и няколко близки села. Останалите селища са относително изолирани, с предимно възрастни хора, които се занимават със земеделие в лични стопанства и са подходящи за екологично земеделие и екологични производства. Всички селища разполагат със сравнително добре изградена инфраструктура по отношение на електроснабдяване, водоснабдяване, съобщителни връзки и транспортен достъп.

5. Развитие на човешките ресурси и социалната сфера

Демографската структура на населението се характеризира с намаляване на броя на населението, застаряване, ниска раждаемост, намаляване броя на сключените бракове, отрицателен естествен прираст, засилени миграционни процеси и намаляване на населението в трудоспособна възраст. Това се дължи както на отрицателните стойности на естествения прираст, така и на миграцията, най-често на хора в активна, трудоспособна възраст към други икономически по-силно развити региони или страни. Застаряващото население на територията на МИГ „Нови пазар – Каспичан” показва необходимост от разширени и нови услуги за населението – социални, здравни и други. В същото време води до намаляване на работната сила, за чието преодоляване са необходими усилия в посока интензификация на производствата, ново оборудване и технологии, които да изискват по-малко работна сила и освен това да предлагат по-добри и привлекателни условия на труд.

Образователната структура на населението на МИГ «Нови пазар – Каспичан» се характеризира със значителен дял на хората с ниско образование (основно и по-ниско) основно от ромската малцинствена група, което е сериозен негативен индикатор и слаба страна на територията и е необходимо да се насочат усилия и средства за нейното преодоляване. За преодоляване на тези слаби страни са необходими мерки за повишаване на образователното равнище и за интегриране на уязвимите и малцинствени групи.

Населението на МИГ «Нови пазар – Каспичан» по **етнически признак** има следната структура: основен дял заемат българите (64.3%), на второ място са самоопределилите се от турската етническа група (около 22 %) и на трето – от ромската (11.5%).

Заетост и безработица

Пазарът на труда включва два основни компонента: трудова заетост и безработица, които са важни индикатори за икономическото развитие, тъй като човешкият фактор е свързващо звено между останалите фактори на производството и от него зависи тяхното пълноценно използване.

Коефициентът на икономическа активност, изчислен като отношение на броя на икономически активните лица към населението във възрастовата група 15-64 навършени години е 47 % за територията на МИГ. Икономически активните лица на територията на МИГ „Нови пазар – Каспичан” са разпределени на 74% заети и 26% безработни, като най-много безработни – като изключим възрастовата

група 15-19 г., които са все още в училищна възраст – измежду икономически активните лица – са в групата на младите хора от 20 до 24 г. – 40%.

Равнището на безработица през 2015 г. е 19.1% за община Нови пазар и 23.7% за община Каспичан, като има лек спад спрямо 2014. Разгледани в съвкупност безработните лица с ниска степен на образование – основно и по-ниско, са най-голямата група на безработни на територията на МИГ «Нови пазар – Каспичан». Делът на безработните млади хора от 19 до 29 години е също е висок – 14 % през 2015, като и в тази група има положителна тенденция на намаляване на регистрираните безработни лица. Групата на нискограмотни безработни лица е една от уязвимите групи от населението на МИГ «Нови пазар – Каспичан», за чиято интеграция на пазара на труда и в активния живот на местната общност трябва да бъдат предвидени подходящи мерки.

Причините за ниските коефициенти на икономическа активност и заетост в общината са демографската криза, липсата на работни места и несъответствието между професионалната квалификация и пазара на труда, в следствие от реструктурирането на икономиката. Наблюдава се дефицит на квалифицирана работна ръка на подотраслово ниво – за някои професионални направления и професии. Бързо нарастват нуждите от квалифицирана работна ръка, свързани с въвеждането и използването на нови производствени технологии, информационни и комуникационни технологии. В същото време младите квалифицирани кадри предпочитат да напуснат родните места и да работят в големите градове или в чужбина.

Образование

През последните 10 години има ясно изразена тенденция на намаляване на паралелките, на учителите и учениците като резултат от негативните демографски процеси, протичащи на територията, както и висок дял на незавършилите училище. Необходимо е предприемането на мерки, насочени към задържане на учениците в училищното и професионално образование и завършване на средно образование, както и за подобряване на съответствието между професионална квалификация и потребности на бизнеса и мотивиране на младите хора да работят на територията на МИГ.

През изминалия период са предприети редица ремонтни дейности, модернизация и обновяване на ЦДГ и училищата. Благодарение на инвестициите на общинските администрации, включително с подкрепата на Европейския съюз, подобряването на условията и материалната база на образованието е факт, което представлява основен фактор за подобряване обучението на учениците на територията на МИГ.

Здравеопазване

Здравеопазването на жителите на територията на МИГ «Нови пазар – Каспичан» се осъществява от основно от една многопрофилна болница за активно лечение, медицински център и филиал за спешна медицинска помощ в град Нови пазар, които обслужват и двете общини. Съществуват проблеми, свързани с достъпа до медицинска помощ в малките населени места, особено в трудно достъпните райони и районите със смесено население. Проблемите се дължат както на организацията на медицинското обслужване, така и на намаляващия брой медицински специалисти през последните години.

Тревожни са следните факти, касаещи първичната медицинска помощ на територията на МИГ «Нови пазар – Каспичан»: намаляващ брой общопрактикуващи лекари; наличие на населени места с възрастно население без медицинско обслужване; голям брой пациенти на една медицинска практика.

Социални услуги

Социалните услуги на територията са добре развити, като през последните няколко години са направени значителни инвестиции в тази сфера. Основните предизвикателства са свързани с развитието на

социалната инфраструктура, създаването на публично-частни партньорства, както и подкрепата за предоставяне на услуги от неправителствения сектор.

Култура и културни дейности

На територията на МИГ „Нови пазар – Каспичан” основните носители и пазители на културата са народните читалища, съхранявали и развивали културните традиции от поколение на поколение повече от 120 години – общо 24 народни читалища функционират на територията, както и една картинна галерия и два музея.

Основните потребности на местните общности, свързани с културния живот, са свързани с остарялата материална база на читалищата – необходими са инвестиции за ремонт, обновяване на оборудване и обзавеждане и други.

Спорт

На територията на **община Нови пазар** има 10 спортни клубове с общ брой състезатели 515. Сред спортните клубове с най-голяма популярност се ползват Футболен клуб „Ботев” със 134 състезатели, Клуб по хадбал „Васил Левски” със 127 състезатели, Спортен клуб за източни бойни изкуства "Ояма" с 60 състезатели, Спортен клуб за източни бойни изкуства "Киокушин" със 110 състезатели.

На територията на **община Каспичан** развиват дейност следните спортни клубове с финансовата подкрепа на общината: Клуб „Ракетомоделизъм” – с най-сериозни традиции в община Каспичан, развива дейността си от 70-те години на миналия век. Отборът по ракетомоделизъм на град Каспичан е водещ в страната и Европа, носител на много национални, европейски и световни отличия. Футболен клуб „Локомотив-2008“. В него участват 30 футболиста от различни възрастови групи. Хандбален клуб „Локомотив”, развива дейността си от 1994 година, в четири възрастови групи с общо 60 спортиста.

Клуб за тенис на маса „Рефлекс”, развива дейността си от 2010 година с десет участника.

6. Икономическо развитие

Преобладаващата част от предприятията на територията на МИГ „Нови пазар – Каспичан” са микро-предприятия – 94-95 %, едва 5-6 % от отчетените предприятия са малки, а средни и големи на територията няма.

Анализът на динамиката на нетните приходи от продажби на отчетените предприятия от територията на МИГ „Нови пазар – Каспичан” показва водещо място на преработващата промишленост, затвърдено през целия период и бележещ ръст на показателя, секторът на търговията и услугите е на второ място, а селското стопанство е на трето място. Водещо място по произведена продукция за 2014 г. заема преработвателната промишленост, следвана от селското стопанство.

Селско стопанство

Аграрният сектор на територията на МИГ „Нови пазар – Каспичан” е с важно значение за местната икономика. Благоприятните природни условия са предпоставка за развитие на диверсифициран и ефективен аграрен сектор. Добивите са високи, стабилни и с високо качество. Въпреки това, растениевъдството се оценява като моно-профилно, а животновъдството – слабо и натурализирано.

Растениевъдство: Основните култури, които се отглеждат на територията, са зърнените – пшеница, ечемик и царевица, и маслодайните – слънчоглед и рапица. През последните години започна възстановяване на лозаро-винарския сектор. При овощарството се наблюдава постоянен растеж за засетите декари.

Основните проблеми и перспективи пред развитието на растениевъдството са:

- Липсата на млада работна сила в селските райони може да създаде затруднения. За целта са необходими инвестиции в нови технологии и оборудване, осигуряващи по-добри условия на труд

и изискващи по-малко работна сила.

- Неефективно използване на поливното земеделие /разрушени хидромелиоративни съоръжения/.
- Перспективни за развитие са под-сектори на растениевъдството като производство на зеленчуци и плодове, включително и оранжерийно производство.
- Налице е потенциал за развитие на екологично чисто и биологично земеделие, поради факта, че в района няма големи промишлени предприятия.
- Чрез интензивно, съобразено с европейските изисквания растениевъдство, лозарство и овощарство, общината може да се превърне в един от основните продоволствени доставчици за черноморските ни курорти.

Сектора на **животновъдството** е представен от едър и дребен рогат добитък, свине и птици. Преобладават малки ферми, с малко на брой животни, което към момента задържа сектора. Като цяло се наблюдава трайно намаляване на броя на отглежданите животни. В развитието на животновъдството през последните 6 години се наблюдават следните тенденции: нарастване на броя на отглежданите говеда и кози; стабилен ръст на броя на пчелните семейства; нестабилно развитие на овцевъдството и намаляване броя на отглежданите свине и зайци, и рязък спад в отглежданите птици.

Основните проблеми и перспективи пред развитието на животновъдството са:

- Малкият брой на животните във фермите не позволява въвеждане на съвременни технологии за хранене и отглеждане, механизирани и автоматизирани на процесите.
- Ниски изкупни цени на животинска продукция и високи за много от производителите цени на концентрирани фуражи.
- Липса на пазар за продукцията и слаба маркетингова политика за завладяване на пазара.
- Перспективен под-сектор на животновъдството е пчеларството, което с инвестиции в преработка, пакетиране и подобряване на маркетинга може да стане водещ за територията.

Промисленост

• Община Нови пазар

Силикатна промисленост: Производството на изделия от керамика и стъкло е най-развитият индустриален сектор в Нови пазар. Регионът е с богати традиции в тази област и разполага с голям брой квалифицирани кадри. Съществуват също така и много малки фирми, които са специализирани в производството на висококачествени художествени стъклени изделия.

Дървопреработваща промисленост: Община Нови пазар разполага с много добре развити и ефективно функциониращи предприятия от този отрасъл, занимаващи се с производство на разнообразни дървени изделия. Като основно произвеждани продукти могат да се отделят паркетните плоскости, дървени мебели, сглобяеми дървени постройки /къщи/ и фургони.

Производство на корабни части и механизми: Друг добре застъпен отрасъл в региона на община Нови пазар е производството на корабни детайли и механизми, използвани в строителството и ремонта на кораби. Заводът за корабно машиностроене „Маяк-КМ” АД в Нови пазар осигурява с комплектовки корабостроителни фирми и изработва малката механизация за кораби, с която се извършват товаро-разтоварни дейности.

Хранително-вкусова промисленост: От хранително-вкусовата най-добре застъпена и развита е **консервната промисленост**. Произвеждат се едни от най-висококачествените деликатесни продукти за международните пазари.

• Община Каспичан

Основните промишлени предприятия в община Каспичан са: “Рока България” АД –производство на

санитарен фаянс; „Цинкови покрития” АД – завод за горещо поцинковане, “Керамат” АД – производство на тухли; “Ринг” ООД – производство на бетон и бетонови изделия.

В хранително-вкусовата промишленост работни места осигуряват “Айсис” ООД – консервна промишленост, “Крис ойл 97” ООД – производство на рафинирано олио; “Бакхус 4” ООД – производство на вино; „Ив Мес” ЕООД – производство на месни продукти.

Леката промишленост е застъпена в производството на: амбалаж от дърво – “Янан – Янкул” ЕООД; Производство на опаковки и каширано велпапе – ”Велпа” ООД; Производство на алуминиеви и пластмасови капачки - “Херти“ АД; „Леков и синове” ЕООД – производство на алуминиева и PVC дограма; ”Станев” ЕООД – производство на дървена дограма.

Туризм

На територията на МИГ „Нови пазар – Каспичан” съществуващите условия - природни, исторически, културни и информационни – са в синхрон с определянето на туризма като приоритетен сектор в местното икономическо развитие. Ресурсите на територията се характеризират със съчетание на културно-историческо наследство, уникални природни забележителности, привлекателни ландшафти и пейзажи, както и с благоприятен климат, води и географско положение.

Съществуват благоприятни предпоставки за развитие на **алтернативен туризм** – културен, исторически, познавателен, еко, селски и други. Уникално културно-историческо наследство – първата българска столица Плиска НИАР „Плиска“, Мадарският конник и други исторически обекти, богати природни дадености и сравнително благоприятно географско положение – близост до черноморските курорти Варна, Албена, Златни пясъци, Св.Св.Константин и Елена благоприятстват развитието на различни форми на туризм и представляват сериозен потенциал за развитие.

Въпреки отличния потенциал за развитие на туризма, обаче, подсекторът на хотелиерството и ресторантьорството на територията на МИГ „Нови пазар – Каспичан” показва доста слаби резултати. През 2014 г. предприятията от тази сфера формират под 1 % от приходите и произведената продукция и осигуряват заетост на около 2 % от заетите лица.

Проблеми и пречки за развитието на туризма на територията на МИГ „Нови пазар – Каспичан”:

- Неразработен и слабо оползотворен богат туристически потенциал.
- Състоянието на туристическата инфраструктура като цяло е незадоволително. Основните проблеми, които съществуват в нея, са свързани със състоянието на пътищата към туристическите обекти, недостатъчно са указателните и информационни табели.
- Силно ограничена маркетингова, рекламна и информационна дейност.

Потребности във връзка с оползотворяване на отличния потенциал за развитие на туризма на територията на МИГ „Нови пазар – Каспичан”:

- Адаптиране на ключовите исторически, културни и природни атракции на територията на МИГ „Нови пазар – Каспичан” за туристически посещения.
- Осигуряване на **цялостно „преживяване“ за туристите**, включващо история, възможности за активна почивка и спорт, интегриране на местни продукти в туристическия продукт и качествени услуги, като по този начин да се осигури по-дълготраен престой на туристите на територията – включително с нощувка.
- Развитието на туристическата дейност в региона трябва да е съпроводено от подобряване на туристическата инфраструктура и създаване на продукти и събития, отговарящи на изискванията на международния пазар.
- Създаване на интегриран туристически продукт и маркетинг на дестинацията за привличане на

туристи.

7. ТЕХНИЧЕСКА ИНФРАСТРУКТУРА – свързаност и достъпност на територията на община

Нови пазар и община Каспичан

Транспортно-комуникационна система

Разположението на територията на МИГ „Нови пазар – Каспичан” в близост до главните пътни артерии към гр. Варна, гр. Силистра, гр. Шумен, гр. Добрич и гр. Русе позволява да се осъществява добро покритие по отношение на товаронатовареност и човекоатовареност. Пътната мрежа е добре изградена. Територията се обслужва от **железопътната линия** Варна – Русе.

Водоснабдяване и канализация

Съществуващата водопроводна мрежа се нуждае от реконструкция и подмяна на голяма част от тръбите. Вътрешната водопроводна мрежа също е остаряла морално и физически и е с азбесто-циментови тръби. Сериозен проблем за водоснабдяването са много високите загуби на вода и необходимостта от спешна реконструкция и подмяна с полиестерни тръби, както и с включване на нови водоизточници с оглед подобряване качествата на подаваната питейна вода на населението.

По-голямата част от населените места на територията на МИГ не са канализирани. Изградена е канализационна мрежа в град Нови пазар и в град Каспичан. Не е осигурено пречистване на формираните отпадъчни води.

Телекомуникации

Информационните и комуникационните технологии (ИКТ) предлагат нови възможности за фирмите и регионите и са важен фактор за регионална конкурентоспособност, влияещ върху скоростта на промените в регионите и териториалното разпределение на икономическата активност. Достъпът до Интернет е осигурен в градските центрове на територията на МИГ „Нови пазар – Каспичан”. Проблеми съществуват основно в селата, където все още степента на оборудване на фирмите и домакинствата с компютри е твърде ниска и е необходимо изграждането на публични места за достъп до мрежата.

Изграждането на обществени информационни системи и гарантираното предлагане на Интернет услуги за целия обществен сектор, включително и на улеснен достъп за хората с увреждания, е задължителна стъпка към информационното общество.

3.2. Идентифицирани групи от заинтересовани лица на територията на МИГ:

В рамките на проекта по подмярка 19.1 „Помощ за подготвителни дейности“ беше проведено проучване и изготвен анализ на конкретните заинтересовани страни и техните потребности във връзка с разработването и прилагането на Стратегията за ВОМР. Идентифицирането на заинтересованите страни включва:

- определянето на страните, които ще бъдат засегнати пряко или косвено, положително или отрицателно от дадена политика;
 - степента на въздействие на всеки един от тези индивиди, групи, организации върху процеса на разработване, изпълнение и оценка на политиката;
 - отчитане на техните интереси и влияние върху политиката (Анализ на интересите/ PRES-анализ).
- Заинтересованите страни, свързани с разработването и изпълнението на Стратегията за ВОМР са идентифицирани на основния принцип и разбирането, че МИГ:

1. Задължително е структурирана от три сектора – **публичен** /представители на местната и регионална власт, в това число общински администрации и изборни длъжности, общински съвет; представителите на децентрализираните структури на държавната власт, имащи пряко отношение/влияние/въздействие

към местното развитие/, **стопански** /представители на бизнеса, в това число и еднолични търговци, земеделски производители, кооперации; представители на търговски дружества, предоставящи комунални услуги в общината; представители на търговски дружества с преобладаващо държавно участие/ и **нестопански** /представители на структурите на гражданското общество, в това число НПО, културни организации, читалища, спортни клубове, туристически дружества, настоятелства и т.н./.

2. Пряко въздействие върху подготовката и изпълнението на Стратегията за ВОМР оказват потенциалните бенефициенти - групи или лица, предимно потенциални бенефициенти на мерките от Стратегията.

3. „Заинтересована страна“ е група лица с общ интерес и възможности, свързани с реализиране на стратегия за ВОМР, включително и като потенциални получатели на финансова помощ и ползватели на резултати от нейното изпълнение.

В резултат на проучването бяха идентифицирани **14 групи** от заинтересовани страни на територията на МИГ „Нови пазар – Каспичан”.

Идентифицираните групи заинтересовани страни със силно отношение към политиката и високо ниво на сила/власт, които трябва да бъдат включени в процесите на взимане на решения по разработване и реализация на Стратегията за водено от общностите местно развитие на МИГ „Нови пазар – Каспичан” са:

1. Местна власт
2. Земеделски производители: растениевъдство
3. Земеделски производители: животновъдство
4. Промисленост - микропредприятия
5. Промисленост – малки предприятия от сектор преработка на селскостопански продукти и ХВП
6. Предприятия от сектор туризъм
7. Предприятия от сектори търговия, услуги, строителство и транспорт
8. Читалища

В процеса на консултиране при разработване на СВОМР на МИГ „Нови пазар –Каспичан”, освен гореизброените, трябва да се включат и следните групи заинтересовани страни:

1. Образователни институции
2. Сдружения и фондации в сферата на развитие на територията, екологията и туризма
3. Сдружения в сферата на образованието
4. Сдружения в сферата на младежките дейности и спорта
5. Представители на малцинствени общности и уязвими групи (юридически и физически лица)
6. Физически лица с интереси от развитие на територията

3.3. Анализ на силните и слабите страни, възможностите и заплахите:

За целите на разработване на Стратегия за ВОМР на МИГ „Нови пазар – Каспичан” беше направено проучване и анализ на потенциала за развитие и SWOT анализ на територията, със следните резултати:

СИЛНИ СТРАНИ

- Богато културно-историческо наследство - археологически и архитектурни паметници, които представляват голям потенциал за развитието на културния туризъм – първата българска столица Плиска – НИАР „Плиска”, Мадарския конник – НИАР „Мадара”;
- Уникални природни ресурси, съхранена природа и богато биологично разнообразие, които са предпоставки за развитието на разнообразни форми на туризъм, устойчиво горско стопанство,

природосъобразно земеделие и животновъдство.

- Климатичните и природни дадености са подходящи за развитието на еко туризъм;
- Плодородна земя и подходящи природно-климатични условия за развитие на селско стопанство и особено на производството на плодове и зеленчуци;
- Изградени традиции и опит в селското стопанство;
- Благоприятно географско положение – 70 км до големия морски и пристанищен център Варна и 120 км средно до двете дунавски пристанища Русе и Силистра.
- Добра транспортна обезпеченост - Железопътната гара Каспичан, автомагистрала “Хемус“.
- Изградена техническа, транспортна и социална инфраструктура и относително добре развита селищна система.
- Липсват ярко изразени екологични проблеми, замърсявания и увреждания на околната среда, застрашаващи човешкото здраве
- Изградени традиции и опит в силикатната промишленост
- Наличие на свободен сграден фонд и земя, които биха могли да представлява инвестиционен интерес.

СЛАБИ СТРАНИ

- Неразработен и слабо оползотворен богат туристически потенциал.
- Разпокъсаност на собствеността върху земята и липса на големи и конкурентноспособни стопанства;
- Ниска добавена стойност и неефективен маркетинг на произвежданата селскостопанска продукция
- Лошо състояние и амортизирана мрежа от напоителни канали и съоръжения.
- Ниска конкурентоспособност на произвежданата продукция;
- Демографски проблеми: намаляване на броя на населението, застаряване, ниска раждаемост, отрицателен естествен прираст и засилени миграционни процеси. По-сериозно застаряване на населението в селата на територията.
- Ниска степен на образование и квалификация и несъответствие между предлаганите и търсените квалификации на работната сила.
- Неблагоприятна образователна структура – висок дял на нискообразованото население, особено в селата и миграция на младите квалифицирани кадри от родните места към големите градове или в чужбина.
- Недостиг на работна ръка в селското стопанство;
- Недостатъчна информираност и предприемачески умения;
- Проблеми с достъпа до медицинска помощ в малките населени места – намаляващ брой общопрактикуващи лекари; наличие на население без медицинско обслужване.
- Недобро състояние на елементите на техническата инфраструктура, амортизирана водопроводна мрежа, липса на канализация извън общинските центрове

ВЪЗМОЖНОСТИ

- Наличие на възможности за финансиране чрез ПРСР и други инструменти на развитие на туризма на базата на богато културно-историческо наследство и природни забележителности в подходящи форми и разработване на туристически пакети, обединяващи различни туристически продукти за създаване на цялостен туристически продукт;
- Комасация на земята и повишена ресурсна ефективност;
- Разширяване на земеделските дейности и пълноценно използване на добрите природо-географски условия за развитие на интензивно и с висока добавена стойност селско стопанство и преработка на селскостопанските продукти;

- Развитие на поливно земеделие чрез възстановяване на мрежата от напоителни канали и съоръжения.
- Потенциал за разнообразяване на земеделието към зеленчукопроизводство, овощарство и лозарство.
- Условия за развитие на мрежи от свързани производства в областта на селското стопанство, хранително-вкусовата и преработвателна промишленост.
- Енергийна ефективност за насърчаване на зелената и енергийно-ефективна икономика;
- Ефективен маркетинг за достъп до нови пазари.
- Относително изолирани малки селища, подходящи за екологично земеделие и екологични производства и в областта на някои форми на туризма.

ЗАПЛАХИ

- Влошаване на демографската ситуация, задълбочаване на демографските проблеми и застаряване на населението.
- Увеличаване броя на безработните с основно и по-ниско образование.
- Липса на квалифицирана работна сила в съответствие на пазара на труда може да доведе до влошаване качеството на предлаганите услуги и спад в показателите на основните отрасли за общината;
- Влошаване качеството на техническата инфраструктура и липса на средства за нейната поддръжка.
- Замърсяване на околната среда от антропогенни или други фактори.
- „Миграция” на производства към райони с по-ниски разходи

3.4. Потребности на уязвимите и малцинствени групи, при наличие на такива:

Основните уязвими групи на територията на МИГ „Нови пазар – Каспичан”, идентифицирани в анализите и проучванията, са две: етнически малцинства и възрастни хора в пенсионна възраст, особено самотно живеещите.

- **Етнически малцинства:** На територията на двете общини Нови пазар и Каспичан живеят компактни групи от уязвими етнически малцинства – роми и турци, като населението от турската етническа група е около 22 %, а на ромската 11.5%. Голямата част основно от ромската общност е с ниско ниво на образование и влошен здравен статус, живеят в състояние на социална изолация и неучастие в културния и обществен живот. Безработните лица с ниска степен на образование – основно от ромската общност, са най-голямата група безработни на територията на МИГ «Нови пазар – Каспичан» – над половината от регистрираните безработни през 2015 г. Тази група – на нискограмотни безработни лица е една от уязвимите групи от населението на МИГ «Нови пазар – Каспичан», за чиято интеграция на пазара на труда и в активния живот на местната общност трябва да бъдат предвидени подходящи мерки. По време на информационните събития в процеса на разработване на Стратегията бяха включвани участници и от тези уязвими групи, като бяха обсъдени възможностите за приобщаването им. Основните потребности на тези уязвими групи биха могли да се удовлетворят чрез предвидените в стратегията за ВОМР цели и мерки за насърчаване на качествена и устойчива заетост и чрез критериите за оценка на проектите, осигуряващи такава.

- Друга уязвима група е тази на **населението в пенсионна възраст**, особено живеещо в малките населени места, изолирано и самотно. Основните им потребности са осигуряване на адекватни здравни и социални грижи. Техните специфични потребности могат да бъдат удовлетворени чрез въвеждане на нови и допълнителни услуги – здрави, социални и други, предназначени за застаряващото население на територията. В стратегията са предвидени мерки, чрез които да бъдат насърчавани подобни услуги на територията.

4. ЦЕЛИ НА СТРАТЕГИЯТА:

(не повече от 10 страници)

4.1. Цели на стратегията и приоритети за развитие на територията:

СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ:

Осигуряване на добри условия за живот и заетост на територията на МИГ на основата на ефективно и интегрирано развитие на туризма, аграрния сектор, неземеделския бизнес и съпътстващата публична инфраструктура и услуги

ПРИОРИТЕТ 1: Обособяване на специфичен за територията туристически продукт чрез развитие и популяризиране на местното историческо наследство (предложение „Урок по история на България“)

ПРИОРИТЕТ 2: Развитие на земеделски и неземеделски бизнес с висока добавена стойност

4.2. Специфични цели:

ПРИОРИТЕТ 1: Обособяване на специфичен за територията туристически продукт чрез развитие и популяризиране на местното историческо наследство (предложение „Урок по история на България“)

- Специфична цел 1.1. Разнообразяване на възможностите за настаняване и обслужване на туристите
- Специфична цел 1.2. Осигуряване на естетично и динамично пребиваване на туриста чрез изграждане на съпътстваща спорна, социална, културна и техническа инфраструктура
- Специфична цел 1.3. Интегриране на местните изделия и храни в специфичния туристически продукт

ПРИОРИТЕТ 2: Развитие на земеделски и неземеделски бизнес с висока добавена стойност

- Специфична цел 2.1. Модернизиране на земеделските стопанства и създаване на нови зеленчукови и трайни насаждения
- Специфична цел 2.2. Създаване на възможности за добавяне на стойност към земеделската продукция
- Специфична цел 2.3. Създаване на нови работни места и намаляване на бедността чрез инвестиции в подкрепа на неземеделския бизнес

4.3. Връзка между стратегията за ВОМР с характеристиките на конкретната територия, разработени въз основа на местните потребности и потенциал, в съответствие с политиките на национално, регионално и местно ниво, включително и с политиките по десегрегация и деинституционализация:

Най-важните потребности на местната общност и групите заинтересовани страни, свързани с развитие на територията на МИГ „Нови пазар – Каспичан”, изведени от анализите и проучванията на територията са обновяването на селата, подобряване на условията за живот, разнообразяването на местната икономика, съхраняването и популяризирането на местните исторически и природни ресурси и местната идентичност, развитието на селски и други форми на алтернативен туризъм. Характеристиките на територията на МИГ „Нови пазар – Каспичан” формират потребностите за развитие и възможностите за растеж, на базата на които са изведени целите и приоритетите на Стратегията за ВОМР.

ПРИОРИТЕТ 1 на Стратегията „Обособяване на специфичен за територията туристически продукт чрез развитие и популяризиране на местното историческо наследство” (предложение „Урок по история на България“) е изцяло насочен към задоволяване на идентифицираните потребности на населението от

обновяването на селата и подобряване на условията за живот. Изхождайки от основните характеристики на техническата инфраструктура на територията, дейностите и интервенциите, които местната общност предвижда по Мярка 7.2 „Инвестиции в създаването, подобряването или разширяването на всички видове малка по мащаби инфраструктура“, са подчинени на нуждата на населените места от осигуряване на естетична и динамична жизненна среда, чрез изграждане на съпътстваща спортна, социална, културна и техническа инфраструктура, както и чрез подобряване и разнообразяване на основните услуги за хората, живеещи в селата. Осигурявайки нормална жизнена среда и адекватни основни услуги за населението, местната общност ще подпомогне задържането на населението в селата и спиране на засилените миграционни процеси. Стратегията ще подпомага инвестиции в инфраструктура, насърчаващи растежа, заетостта и икономическото съживяване на територията, което съответства на приоритетите на националните секторни стратегии и на нуждите, определени в общинските стратегии за развитие.

Туризмът е сред приоритетите на Стратегията за ВОМР. На него се разчита за осезателен принос към постигане на балансирано и устойчиво развитие на територията. Развитието на туризма в населените места, в които има уникален туристически потенциал, следва да се обвърже с националните и европейски културни и туристически маршрути и с развитите туристически зони, за да получат шанс за адекватно експониране и популяризиране на ценностите на тези населени места.

На територията на МИГ „Нови пазар – Каспичан“ съществуващите условия – природни, исторически, културни и информационни – са в синхрон с определянето на туризма като приоритетен сектор в местното икономическо развитие. Развитието на алтернативни форми на туризъм може да се превърне в съществен и интегриращ фактор за цялостното развитие на територията. Уникално културно-историческо наследство - първата българска столица Плиска, НИАР „Плиска“, Мадарският конник и други исторически обекти, богати природни дадености и сравнително благоприятно географско положение – близост до черноморските курорти Варна, Албена, Златни пясъци, Св.Св.Константин и Елена, благоприятстват развитието на различни форми на туризъм и представляват сериозен потенциал за развитие. Въпреки това, подсекторът на хотелиерството и ресторантьорството на територията на МИГ „Нови пазар – Каспичан“ показва доста слаби икономически резултати - под 1 % от приходите и произведената продукция и осигуряват заетост на около 2 % от заетите лица. Ето защо чрез Мярка 7.5 „Инвестиции за публично ползване в инфраструктура за отдих, туристическа инфраструктура“ местната общност насочва своите усилия към използването на този потенциал за интегрирано развитие на туризма. Инвестициите за подобряване на инфраструктурата за отдих и туристическата инфраструктура ще подпомогнат разрешаването на основните идентифицирани проблеми и ограничения в сектора:

- Неразработеният и слабо оползотворен богат туристически потенциал.
- Незадоволителното състояние на туристическата инфраструктура.

Във връзка с оползотворяване на отличния потенциал за развитие на туризма МИГ „Нови пазар – Каспичан“ разработи и ще прилага собствена Мярка 20 „Създаване на местен туристически продукт, свързан с местното наследство, изделия и храни“, която е пряко свързана със задоволяването на идентифицираните потребности на територията от:

- Осигуряване на цялостно „преживяване“ за туристите, включващо история, възможности за активна почивка и спорт, интегриране на местни продукти в туристическия продукт и качествени услуги.
- Осигуряване на по-дълготраен престой на туристите на територията – включително с нощувка.
- Създаване на интегриран туристически продукт и маркетинг на дестинацията за привличане на туристи.

- Силно координирана маркетингова, рекламна и информационна дейност.

За да се постигне това МИГ ще заложи преди всичко на основните носители и пазители на културата и историята на територията - Народните читалища и тяхната активност. Те са общо 24 на брой, съхранявали и развивали културните традиции от поколение на поколение повече от 120 години. Те са важни институции като доставчици на образователни и културни услуги за местните общности. Читалищата могат да се превърнат в катализатор на валоризиране на културното наследство /фолклор, занаяти, местни продукти и др./ и използването му в създаването на интегрирани туристически продукти, основани на това наследство. Средствата на Стратегията не позволяват разрешаването на проблемите им с остарелия и амортизиран сграден фонд, но могат да бъдат използвани за подновяване на оборудването, за обогатяване на културните им мероприятия и подпомагане на текущите им дейности и организацията на различни събития, свързани с маркетинга, популяризирането и рекламата на местните продукти и културно наследство.

На основата на тези фактори, обуславящи растеж, е определен и следния

РАСТЕЖ, ОСНОВАН НА ЧОВЕШКИЯ КАПИТАЛ

Развитието на населението на територията на Местна инициативна група «Нови пазар – Каспичан» в демографски аспект е повлияно от икономическата и социална ситуация. Демографската структура на населението е подчинена на установилите се през последните години общи тенденции за страната – намаляване на броя на населението, застаряване, ниска раждаемост, намаляване броя на сключените бракове, отрицателен естествен прираст и засилени миграционни процеси.

Делът на хората с ниско образование като съвкупност представлява повече от половината от населението на територията на МИГ, което е сериозен негативен индикатор и слаба страна на разглежданата територия. Тази негативна образователна структура – особено в селата на територията, е сериозен проблем и е необходимо да се насочат усилия и средства за неговото преодоляване.

Заетост и безработица

Разгледани в съвкупност безработните лица с ниска степен на образование – основно и по-ниско, са най-голямата група на безработни на територията на МИГ «Нови пазар – Каспичан».

Групата на нискограмотни безработни лица е една от уязвимите групи от населението на МИГ «Нови пазар – Каспичан», за чиято интеграция на пазара на труда и в активния живот на местната общност трябва да бъдат предвидени подходящи мерки.

В СВОМР е планирана **Специфична цел 2.3. Създаване на нови работни места и намаляване на бедността чрез инвестиции в подкрепа на неземеделския бизнес**, чрез която ще се допринесе за интеграция и заетост.

Здравеопазване

На територията на МИГ «Нови пазар – Каспичан» има осигурени здравни услуги за населението, но съществуват проблеми, свързани с достъпа до медицинска помощ в малките населени места, особено в трудно достъпните райони и районите със смесено население. Основните фактори, причина за това, са организацията на медицинското обслужване и намаляващия брой медицински специалисти през последните години. Проблемите на първичната медицинска помощ за местните общности са намаляващ брой общопрактикуващи лекари; наличие на населени места с възрастно население без медицинско обслужване; голям брой пациенти на една медицинска практика. Предвид важността на фактора здравеопазване за развитието на територията, е необходимо планиране на действия и мерки, насочени към преодоляване на съществуващите недостатъци в тази сфера.

Чрез **Специфична цел 2.3. Създаване на нови работни места и намаляване на бедността**, чрез

инвестиции в подкрепа на неземеделския бизнес от СВОМР ще се осигури възможност за подпомагане дейността на медицинските кадри и практики.

Образование

През последните 10 години има ясно изразена тенденция на намаляване на паралелките, на учителите и учениците и на увеличаване на ранно отпадащите от образователната система. Необходимо е предприемането на мерки, насочени към задържане на учениците в училищното и професионално образование и завършване на средно образование, както и за подобряване на съответствието между професионална квалификация и потребности на бизнеса и мотивиране на младите хора да работят на територията на МИГ.

За мотивирането на младите хора да останат да работят и да се развиват на територията ще допринесат планираните цели и мерки от **ПРИОРИТЕТ 1 на СВОМР**, доколкото те ще осигурят по-качествени и привлекателни работни места и по-добри условия на живот.

Спорт

Условията и възможностите за организирано или самостоятелно спортуване и практикуване от всички слоеве на населението следва да се подобрят. За тази цел усилията на местните общности и местните власти са насочени към решаване на следните приоритетни задачи:

- модернизиране и поддържане на спортните обекти, съоръжения, детски площадки и зони за отдих;
- ефективно управление и модернизиране на наличната спортна база и изграждане на нови спортни обекти и съоръжения.

Чрез планираната **Специфична цел 1.2. Осигуряване на естетично и динамично пребиваване на туриста чрез изграждане на съпътстваща спортна, социална, културна и техническа инфраструктура** и мерките към нея в СВОМР ще се осигури подкрепа за културните институции и за спортната инфраструктура на територията.

РАСТЕЖ, ОСНОВАН НА ИНОВАЦИИ И ПРЕДПРИЕМАЧЕСТВО

Специфичните природни дадености и благоприятното географско положение на територията на МИГ „Нови пазар – Каспичан” определят и структурата на нейната икономика. Водещи отрасли са силикатната промишленост, селското стопанство и свързаната с него преработваща хранително-вкусова промишленост, търговията и услугите. По-слабо застъпени са туризмът, строителството, дървопреработващата промишленост и машиностроенето.

Преобладаващата част от предприятията на територията на МИГ „Нови пазар – Каспичан” са микро-предприятия, едва 5-6 % са малки, а средни и големи на територията няма. Микро и малките фирми срещат редица препятствия, за да се превърнат в устойчиви компании, което се отразява негативно на потенциала им за растеж и в много случаи оказва влияние върху възможността за тяхното оцеляване.

Съпоставката на предприятията и заетостта в селските райони, към общите стойности за страната показват, че икономиката на територията е слабо диверсифицирана.

Селско стопанство

Природно - ресурсен потенциал: Релефът на територията е подходящ за развитие на земеделие (овощни дървета, лозя, зеленчуци, зърнени, технически култури и др.). Тези дадености, съчетани с близостта до развитата Варненска черноморска туристическа зона и добре разработената транспортна мрежа дават възможност за извършване на конкурентни икономически дейности в областта на маркетинга на селскостопанска продукция.

Аграрният сектор на територията на МИГ „Нови пазар – Каспичан” е с важно значение, на второ място в структурата на местната икономика. Благоприятните природни условия са предпоставка за развитие на

диверсифициран и ефективен аграрен сектор.

Основните култури в *растениевъдството*, които се отглеждат на територията, са зърнените и маслодайните, като през последните години започна възстановяване на лозаро-винарския сектор и постоянен растеж на засетите декари овошки. Основните фактори за развитие на растениевъдството са:

- Наличие на перспективи за развитие на подсектори на растениевъдството като производство на зеленчуци и плодове, включително и оранжерийно производство.
- Налице е потенциал за развитие на екологично чисто и биологично земеделие, поради факта, че в района няма големи промишлени предприятия.
- Чрез интензивно, съобразено с европейските изисквания растениевъдство, лозарство и овощарство, територията на МИГ „Нови пазар – Каспичан” може да се превърне в един от основните продоволствени доставчици за курортната зона на Северното Черноморие.

Секторът на *животновъдството* е представен от отглеждане на едър и дребен рогат добитък, свине и птици. Основните ограничения и съответно – фактори за въздействие, за развитието на животновъдството са:

- Малкият брой на животните във фермите не позволява въвеждане на съвременни технологии за хранене и отглеждане, водещо до слабо механизирани и автоматизирани процеси.
- Липса на пазар за продукцията и слаба маркетингова политика.
- Перспективен подсектор на животновъдството е пчеларството, което с инвестиции в преработка, пакетиране и подобряване на маркетинга може да стане водещ за територията.

Подкрепата за развитие на аграрния сектор, преработката на селскостопанската продукция и неземеделския бизнес МИГ ще осъществи, чрез **ПРИОРИТЕТ 2:** „Развитие на земеделски и неземеделски бизнес с висока добавена стойност“, основавайки се на основните дадености и потенциал за развитие на тези сектори.

Чрез Мярка 4.1.1 „Подкрепа за инвестиции в земеделски стопанства”, МИГ ще даде възможност на земеделските стопани да модернизират стопанствата си, да се снабдят с нова техника, машини и съоръжения за обработка и прибиране на реколтата и ще насочи усилията им към оползотворяване на наличния климатичен и почвен потенциал за създаване на нови зеленчукови и трайни насаждения. Развитието на хранително-вкусовата промишленост на територията на МИГ „Нови пазар – Каспичан” зависи в голяма степен от внедряването на иновации в сектора. Създаването на възможности за добавяне на стойност към земеделската продукция е също един от важните приоритети, които МИГ си поставя при финансирането на проектни предложения по Мярка 4.2.1 „Инвестиции в преработка/маркетинг на селскостопански продукти”. Прилагането на мярката ще отговори на потребността от подобряване на ефективността на земеделските стопанства и повишаване на тяхната конкурентоспособност. Маркетинговите дейности по мярката ще бъдат използвани и за интегриране на произведената земеделска продукция в хотелите и ресторантите на Варненска черноморска туристическа зона, използвайки добре развитата транспортна инфраструктура и връзките с тази зона.

Интервенциите по Мярка 6.4.1 „Инвестиции в подкрепа на неземеделски дейности“ целят да укрепят териториалната конкурентоспособност на територията, чрез подобряване на условията за бизнес. Средствата, които Стратегията за ВОМР отделя по мярката ще допринесат за диверсифициране на дейността на микропредприятията и за намаляване на бедността и преодоляването на високата безработица, характерна за територията. Развитието на неземеделски дейности подпомага реструктурирането и жизнеспособността на земеделските стопанства, като осигурява възможности за допълнителни доходи извън земеделието.

Така изведените потребности за развитие и възможностите за растеж на територията на МИГ „Нови пазар – Каспичан” дават основата за определяне на целите и приоритетите на Стратегията за водено от общностите местно развитие. При определянето на бюджета е отчетена приоритетността на потребностите, потенциалната ефективност и взаимната допълняемост на мерките, поуките от предишния програмен период, спецификите на територията, а също и целите на Стратегията Европа 2020 и ОСП, националните приоритети за тяхното изпълнение, определени в Споразумението за партньорство и други стратегически документи.

Формулираните стратегическа цел, приоритети и специфични цели са в съответствие с плановите и стратегически документи и политики на национално, регионално и местно ниво:

- СВОМР ще допринесе за следните приоритети на националната политика за развитие, дефинирани в **Споразумението за партньорство**: 3. Постигане на устойчиво интегрирано регионално развитие и използване на местния потенциал; 4. Развитие на селскостопанския сектор за осигуряване на хранителна сигурност и производство на продукти с висока добавена стойност при устойчивото управление на природните ресурси; 5. Подкрепа на иновациите и на инвестиционните дейности за повишаване на конкурентоспособността на икономиката.
- СВОМР на МИГ „Нови пазар – Каспичан” е в съответствие и ще допринесе за постигането на целите на Областната стратегия за развитие на Област Шумен 2014 – 2020, по-конкретно:
 - **Стратегическа цел 1. Устойчиво повишаване икономическата жизненост на област Шумен чрез активиране на местния потенциал и подобряване на екологичните условия**, Приоритет 1.2. Активиране специфичния потенциал на областната икономика: Сп.цел 1. Включване на богатото природно и културно богатство на областта като “допълващ тил” към традиционния морски туризъм в СИ район, Сп.цел 2. Повишаване ефективността на селскостопанското производство чрез осъвременяване условията на труд и разнообразяване на селската икономика; Приоритет 1.3. Подобряване на екологичните условия чрез щадящо използване на териториалните ресурси и опазване на околната среда: Сп.цел 1. Ефективно използване на териториалните ресурси
 - **Стратегическа цел 2. Ограничаване на социалната изолация и подобряване условията за развитие на човешкия капитал**; Приоритет 2.2. Подобряване качеството и достъпа до образователни, здравни, културни и други социални услуги: Сп.цел 2. Подобряване на здравната инфраструктура и социалните услуги; Сп.цел 3. Подкрепа за културни и творчески дейности, достъп до културното наследство; Сп.цел 4. Стимулиране на масов спорт сред младежите
 - **Стратегическа цел 3. Балансирано и устойчиво териториално развитие**; Приоритет 3.2. Подобряване качеството на живот в селските райони: Сп.цел 1. Укрепване ролята на малките градове – центрове в селските райони; Сп.цел 2. Подобряване стандарта на обитаване в селата. Приоритет 3.3 Териториално сътрудничество: Сп.цел 1. Междуобщинско сътрудничество и партньорство за реализиране на проекти от общ интерес.
- СВОМР на МИГ „Нови пазар – Каспичан” е в съответствие и ще допринесе за постигането на целите на Общинския план за развитие на Община Нови пазар, 2014 -2020 и на Общинския план за развитие на Община Каспичан.

Политиките на десегрегация и деинституционализация са отразени и за тяхното изпълнение ще допринесе СВОМР на МИГ „Нови пазар – Каспичан”, чрез предвидения равнопоставен достъп до подпомагане на инвестициите на територията, чрез предвидените мерки за създаване на устойчива заетост и за подобряване на публичната инфраструктура.

4.4. Описание на иновативните характеристики на стратегията:

Терминът иновация се определя най-често като нова идея, която се е доказала като успешна в практиката. Иновацията е просто дума, в чиито смисъл се влага нов продукт, практика, услуга, производствен процес или нов начин на организиране на работата. Общоприетото схващане за иновациите е свързано с патентовани изобретения или модерни технологии.

Съгласно определението за „Иновативност на стратегия за ВОМР“ в приложимата нормативна уредба, това е включване в стратегията за ВОМР на нов подход, метод или средства за реализирането ѝ, които не са прилагани на територията на местната общност чрез:

а) възможност за създаване на нов за територията продукт или услуга:

При подготовката на Стратегията за ВОМР на МИГ „Нови пазар-Каспичан“ бяха идентифицирани и ще бъдат оползотворени следните възможности за създаването на нови продукти за територията:

- Създаването на нов туристически продукт за територията, обединяващ местните продукти, изделия, храни и културното и природно материално и нематериално наследство на територията. Целта на създаването на този продукт е да се създаде възможност да бъдат привлечени туристите и да остане колкото се може повече време на територията. Това ще бъде постигнато, чрез инвестиции за създаване на допълнителни атракции за туристите, привличането им към участие в културни местни събития, както и чрез инвестиции за създаване на активна среда за почивка, отпих и развлечения.

б) включване на дейности/мерки, които предоставят възможност за нова за територията форма на използване на природните ресурси

МИГ ще насърчава проекти и дейности, чиято цел е да се подобри проектирането на продуктите и се въвеждат производствени процеси, които използват материалите по-пестеливо, както и внедряването на екологосъобразни технологии в земеделието и преработвателните предприятия. В критериите за оценка на проектите е заложено предимство за проекти, които предвиждат инвестиционни разходи за подобряване на енергийната ефективност на предприятието.

в) нов метод и/или начин за решаване на местните проблеми и слабости на територията:

С оглед на използването на местното природно и културно наследство за туристически цели МИГ „Нови пазар - Каспичан“ разработи собствена мярка, чрез която цели съхраняване, опазване и развитие на природното и културно наследство на територията. С оглед опита от прилагането на Стратегията за местно развитие 2007-2013г. МИГ възнамерява да разшири с нови методи и начини активното включване на общността и заинтересованите страни в решаването на проблемите на територията, чрез:

- интерактивна информационна платформа за публично-частните партньори и участниците в МИГ, вкл. с възможности за онлайн обучения, обмени, работа в местна мрежа, с включено участие на хора с увреждания;

- провеждане на информационни дейности и срещи с всяка потенциална заинтересована страна;

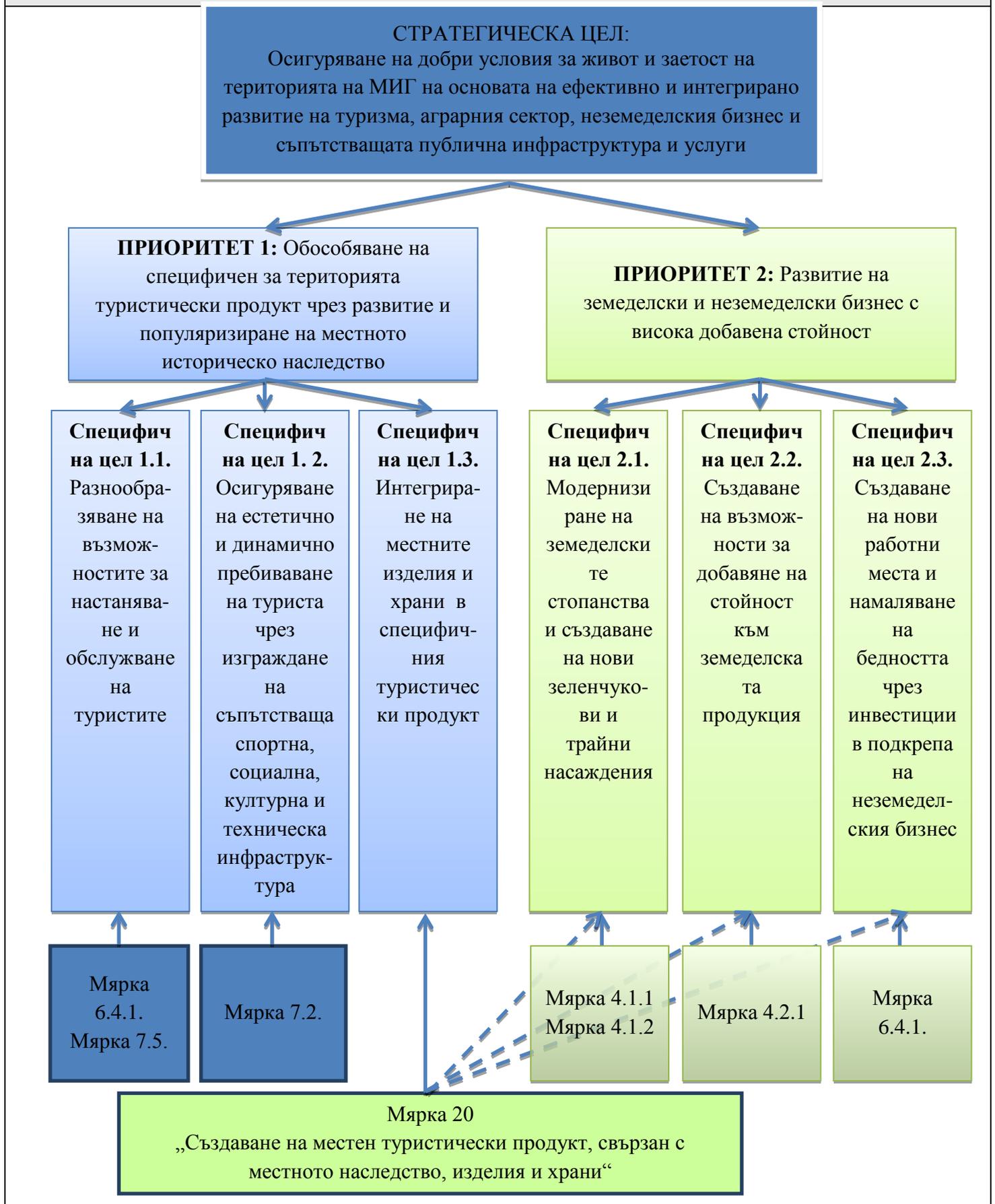
- провеждане на дни на мултиетническото и мултикултурното взаимодействие.

Стратегията на ВОМР на МИГ ще свързва заинтересовани страни със сходен предмет на дейности, респективно проблеми, обединявайки ги и насърчавайки дискусии помежду им. Това споделяне на опит и обмен на знания ще доведе до зараждане на нови идеи сред участниците.

г) определяне на критерии за оценка на проектите, свързани с иновативност на проектите

В критериите за оценка на проектите по мерки 4.1.1, 4.1.2, 4.2.1 и 6.4.1 от ПРСР е заложен обективен критерий за иновативност на проектното предложение за въвеждане на нови за територията практика, и/или услуга и/или продукт в предприятието, когато над 30 % от допустимите инвестиционни разходи по проекта са свързани с въвеждането на иновации в земеделското стопанство или в предприятието.

4.5. Йерархията на целите – включително цели за крайните продукти или резултатите:

Постигането на стратегическата цел е планирано чрез следване на два основни приоритета, всеки от които с три специфични цели. Специфичните цели ще бъдат постигнати чрез прилагането на различни мерки:

Приоритет 1: Обособяване на специфичен за територията туристически продукт чрез развитие и популяризиране на местното историческо наследство

Специфична цел 1.1: Разнообразяване на възможностите за настаняване и обслужване на туристите

- Мярка 6.4.1 „Инвестиции в подкрепа на неземеделски дейности“
- Мярка 7.5. Инвестиции за публично ползване в инфраструктура за отдих, туристическа инфраструктура

Специфична цел 1.2. Осигуряване на естетично и динамично пребиваване на туриста чрез изграждане на съпътстваща спорна, социална, културна и техническа инфраструктура

- Мярка 7.2. Инвестиции в създаването, подобряването или разширяването на всички видове малка по мащаби инфраструктура

Специфична цел 1.3. Интегриране на местните изделия и храни в специфичния туристически продукт

- Мярка 20. Създаване на местен туристически продукт, свързан с местното наследство, изделия и храни“

Приоритет 2: Развитие на земеделски и неземеделски бизнес с висока добавена стойност

Специфична цел 2.1. Модернизиране на земеделските стопанства и създаване на нови зеленчукови и трайни насаждения

- Мярка 4.1.1 „Инвестиции в земеделски стопанства“
- Мярка 4.1.2. "Инвестиции в земеделски стопанства по Тематична подпрограма за развитие на малки стопанства"
- Мярка 20. Създаване на местен туристически продукт, свързан с местното наследство, изделия и храни“

Специфична цел 2.2. Създаване на възможности за добавяне на стойност към земеделската продукция

- Мярка 4.2.1 „Инвестиции в преработка/маркетинг на селскостопански продукти“
- Мярка 20. Създаване на местен туристически продукт, свързан с местното наследство, изделия и храни“

Специфична цел 2.3. Създаване на нови работни места и намаляване на бедността чрез инвестиции в подкрепа на неземеделския бизнес

- Мярка 6.4.1 „Инвестиции в подкрепа на неземеделски дейности“
- Мярка 20. Създаване на местен туристически продукт, свързан с местното наследство, изделия и храни“

За изпълнението на така формулираните приоритети и цели, собствената Мярка 20 „Създаване на местен туристически продукт, свързан с местното наследство, изделия и храни“ се превръща в хоризонтална, допринасяща за постигане на двата приоритета.

Поставените специфични цели и избраните приоритети за развитие са взаимно обвързани и постигането им ще има интегриран ефект върху развитието на територията и постигане на стратегическата цел.

От една страна, за създаването на специфичен за територията туристически продукт е необходимо **разнообразяване на условията за обслужване на туристите** чрез инвестиции в места за настаняване, обслужване, хранене и други. Едновременно с това, за **осигуряване на трайно „преживяване“** на посетителите на територията са необходими инвестиции в съпътстваща спорна, социална, културна и техническа инфраструктура, така че тяхното пребиваване да е в естетична среда и да дава възможност за

интересно и динамично прекарване и по-дълъг престой. От друга страна, произвежданите на територията специфични местни продукти и изделия могат успешно да бъдат интегриране в специфичния туристически продукт, по този начин осигурявайки добавена стойност за туристическия продукт и в същото време – пазар за местните производители.

Другият приоритет на развитие на територията на МИГ „Нови пазар – Каспичан” е насочен към **добавяне на стойност към земеделския и неземеделски бизнес** чрез инвестиции за модернизиране на аграрния сектор и интензивно и устойчиво производство на плодове и зеленчуци, **осигуряване на възможности за развитие на преработката и маркетинга на земеделски продукти**. Важно както за развитието на туризма, така и на агро-сектора, е **утвърждаването и интегрирането на местните продукти като елемент от специфичния туристически продукти**.

Не на последно място, една от основните цели както на настоящата стратегия, така и на национално и европейско ниво, е създаването на нови работни места и намаляване на бедността, което е планирано за постигане както чрез подпомагане на инвестиции за развитие на неземеделски бизнес, така и чрез всички останали специфични цели.

5. ОПИСАНИЕ НА МЕРКИТЕ:

(не повече от 4 страници за всяка мярка)

Мерки и дейности за всеки един от фондовете поотделно:

**ПРСР
(ЕЗФРСР)**

Мярка 4.1.1

— Подкрепа за инвестиции в земеделски стопанства

Цели: Подобряване ефективността на земеделските стопанства в конкурентни за територията отрасли чрез:

1. преструктуриране и развитие на наличните материални мощности в стопанствата;
2. насърчаване въвеждането на нови технологии в производството и модернизация на физическия капитал;
3. опазване на компонентите на околната среда;
4. спазване стандартите на Европейския съюз (ЕС) и подобряване на условията в земеделските стопанства;
5. насърчаване на сътрудничеството между земеделските стопани.

Обхват на мярката:

1. Географски обхват на мярката - цялата територия на МИГ „Нови пазар- Каспичан”
2. Обхват на инвестициите по мярката - материални и нематериални активи, които:
 - а) Отговарят на стандартите на Общността, отнасящи се до съответната инвестиция
 - б) Подобряват цялостната дейност на земеделското стопанство
 - в) Отговарят на обхвата на мярката по ПРСР

Обхват на дейностите: Допустими са само дейности на територията на МИГ, които водят до подобряване на цялостната дейност на земеделското стопанство чрез:

1. внедряване на нови продукти, процеси и технологии и обновяване на наличните производствени материални и/или нематериални активи; или
2. насърчаване на сътрудничеството с производителите и преработвателите на земеделски продукти; или
4. повишаване на енергийната ефективност в земеделските стопанства; и/или
5. подобряване условията на труд, подобряване на хигиенните, ветеринарните, фитосанитарните, екологичните и други условия на производство; или
6. подобряване качеството на произвежданите земеделски продукти; или
7. осигуряване на възможностите за производство на биологични земеделски продукти.

Допустими кандидати - земеделски стопани, отговарящи на следните условия:

1. да са регистрирани като земеделски стопани съгласно чл. 7, ал. 1 от Закона за подпомагане на земеделските производители;
2. минималният стандартен производствен обем на земеделското им стопанство е не по-малко от левовата равностойност на 8000 евро;
3. ако са юридически лица, трябва да са:
 - а) получили за предходната или текущата финансова година приход от земеделски дейности или участие и подпомагане по схемата за единно плащане на площ, включително приход от получена публична финансова помощ, директно свързана с

извършването на тези дейности, или приход от преработка на земеделска продукция или услуги, директно свързани със земеделски дейности, или получена публична финансова помощ;

б) регистрирани по Търговския закон, Закона за кооперациите, Закона за вероизповеданията или създадени по Закона за Селскостопанската академия.

в) признати групи производители и признати организации на производители на земеделски продукти или такива, одобрени за финансова помощ по мярка 9 „Учредяване на групи и организации на производители“ от ПРСР 2014 – 2020 г.

Допустими са само кандидати със седалище за ЮЛ и постоянен адрес за физическите лица на територията на МИГ.

Допустими разходи - съгласно чл. 32 на Наредба № 9 от 21.03 2015 г. за прилагане на подмярка 4.1 „Инвестиции в земеделски стопанства“ от мярка 4 „Инвестиции в материални активи“ от ПРСР 2014 – 2020 г.

1. строителство или обновяване на сгради и на друга недвижима собственост, използвана за земеделското производство, включително такава, използвана за опазване компонентите на околната среда;

2. закупуване, включително чрез финансов лизинг, и/или инсталиране на нови машини, съоръжения и оборудване, необходими за подобряване на земеделския производствен процес, включително за опазване компонентите на околната среда, получаване на топлинна и/или електроенергия, необходими за земеделските дейности на стопанството и подобряване на енергийната ефективност, съхранение и подготовка за продажба на земеделска продукция;

3. създаване и/или презасаждане на трайни насаждения, включително трайни насаждения от десертни лозя, медоносни дървесни видове за производство на мед, други бързо растящи храсти и дървесни видове, използвани за производство на биоенергия;

4. разходи за достигане съответствие с ново въведените стандарти на ЕС съгласно приложение № 8 на Наредба № 9 от 21.03 2015 г., включително чрез финансов лизинг;

5. закупуване на: съоръжения, прикачен инвентар за пчеларство и съответно оборудване, необходимо за производството на мед и други пчелни продукти, както и за развъждането на пчели-майки, включително чрез финансов лизинг;

6. разходи за достигане на съответствие със съществуващи стандарти на ЕС;

7. закупуване на земя, необходима за изпълнение на проекта във връзка с изграждане и/или модернизиране на сгради, помещения и други недвижими материални активи, предназначени за земеделските производствени дейности и/или за създаване и/или пре засаждане на трайни насаждения;

8. закупуване на сгради, помещения и друга недвижима собственост, необходими за изпълнение на проекта, предназначени за земеделските производствени дейности на територията;

9. закупуване, включително чрез финансов лизинг, на специализирани земеделски транспортни средства, като например: камиони, цистерни за събиране на мляко, хладилни превозни средства за транспортиране на продукцията, превозни средства за транспортиране на живи животни и птици;

10. разходи за достигане на съответствие с международно признати стандарти, свързани с въвеждане на системи за управление на качеството в земеделските стопанства, въвеждане на добри производствени практики, подготовка за сертификация;

11. закупуване на софтуер, включително чрез финансов лизинг;

12. за ноу-хау, придобиване на патенти права и лицензи, за регистрация на търговски марки и процеси, необходими за изготвяне и изпълнение на проекта;

13. разходи, свързани с проекта, в т.ч. разходи за предпроектни проучвания, такси, хонорари за архитекти, инженери и консултанти, консултации за екологична и икономическа устойчивост на проекти, проучвания за техническа осъществимост на проекта, извършени както в процеса на подготовка на проекта преди подаване на заявлението за подпомагане, така и по време на неговото изпълнение, които не могат да надхвърлят 12 на сто от общия размер на допустимите разходи по проект, включени в т. 1 – 12.

Допустимите разходи за консултантски услуги, свързани с подготовката и управлението на проекта не могат да превишават:

1. едно на сто от допустимите разходи – за проекти с инвестиции само за земеделска техника и/или разходи по т. 10 – 12;

2. пет на сто от допустимите разходи по т. 1 – 12 – за проекти с включени инвестиции за създаване на трайни насаждения и/или строително-монтажни дейности и/или оборудване и/или машини, но не повече от левовата равностойност на 35 000 евро;

Разходите за закупуване на земя, сгради и друга недвижима собственост не могат да надхвърлят 10 на сто от общия размер на допустимите разходи по т. 1 – 6 и т. 9 – 12.

Разходите по т. 13 са допустими, ако са извършени не по-рано от 1 януари 2014 г., независимо дали всички свързани с тях плащания са направени.

Дейностите и разходите по проекта, с изключение на разходите по т. 13 са допустими, ако са извършени след подаване на заявлението за подпомагане.

Финансови параметри

Минимален размер на общите допустими разходи за проект – **29 337 лева**

Максимален размер на общите допустими разходи за проект – **391 166 лева**

Максимален размер на субсидията за един проект – **75 000 лева**

Интензитет на финансовата помощ

Финансовата помощ е в размер 50 на сто от общия размер на допустимите за финансово подпомагане разходи.

Размерът на финансовата помощ се увеличава с 10 на сто за:

1. проекти, представени от млади земеделски стопани;

2. интегрирани проекти, включително и такива, свързани със сливания на организации на производителите;

3. проекти за колективни инвестиции, представени от юридически лица, включващи от 6 до 10 земеделски стопани

4. за инвестиции, изцяло свързани с изпълнявани от кандидата ангажименти по мярка 11 „Биологично земеделие“ от ПРСР 2014 – 2020 г. или сходни ангажименти по мярка 214 „Агроекологични плащания“, направление „Биологично земеделие“ от ПРСР 2007

– 2013 г. и за кандидати, които са заявили подпомагане по мярка 11 „Биологично земеделие“ от ПРСР 2014 – 2020 г. към датата на кандидатстване и към момента на подаване на заявка за плащане са одобрени и изпълняват ангажимент по мярка 11 „Биологично земеделие“ от ПРСР 2014 – 2020 г.

5. за проекти за колективни инвестиции, представени от юридически лица, включващи над 10 земеделски стопани и/или групи/организации на производители.

Максимално комбинирано подпомагане – 60 % от общия размер на допустимите за финансово подпомагане разходи.

Критерии за избор на проекти

	Точки
1. Кандидатът е млад фермер, който е физическо лице или едноличен търговец на възраст от 18 навършени до 40 ненавършени години, към датата на кандидатстване	20
2. Дейностите по проекта са в областта на производството на плодове и/или зеленчукопроизводството и/или трайните насаждения и/или животновъдството - над 30 % от инвестициите са в посочените сектори – 10 т. - над 50 % от инвестициите са в посочените сектори - 15 т. - над 75 % - от инвестициите са в посочените сектори - 20 т.	20
3. Проектът създава нови работни места с постоянна заетост - до 2 работни места – 10 точки - от 2 до 5 работни места – 15 точки - над 5 работни места – 20 точки	20
4. Иновативност - въвеждане на нови за територията практика, и/или услуга и/или продукт в предприятието - над 30 % от допустимите инвестиционни разходи по проекта са свързани с иновации в стопанството	10
5. Минимум 10 % от допустимите инвестиционни разходи са за подобряване на енергийната ефективност на предприятието	10
6. Кандидатът не е получавал подкрепа от европейската общност за подобна инвестиция	10
7. Проектът включва дейности с позитивен принос към околната среда - над 30 % - от инвестициите са насочени към дейности, опазващи околната среда - 3 т. - над 50 % от инвестициите са насочени към дейности, опазващи околната среда - 5 т.	5
9. Проектът предвижда използването на местни доставчици на стоки и/или услуги	5
ОБЩО	100

<p>Мярка 4.1.2. „Инвестиции в земеделски стопанства по Тематична подпрограма за развитие на малки стопанства“</p>	<p>Цели: Повишаване ефективността на малките земеделски стопанства чрез подпомагане на материални и нематериални дълготрайни инвестиции, които водят до подобряване на икономическата устойчивост и резултати на стопанствата.</p> <p>Обхват на мярката:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Географски обхват на мярката - цялата територия на МИГ „Нови пазар- Каспичан” 2. Обхват на инвестициите по мярката - материални и нематериални активи, които: <ol style="list-style-type: none"> а) Отговарят на стандартите на Общността, отнасящи се до съответната инвестиция б) Подобряват цялостната дейност на земеделското стопанство в) Отговарят на обхвата на мярката по ПРСР и Тематичната подпрограма за развитие на малки стопанства <p>Обхват на дейностите: Допустими са само дейности на територията на МИГ и са за:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Инвестиции за модернизация или увеличаване на физическия капитал с оглед намаляване на преките разходи за производство, повишаване на производителността на труда и качеството или разширяване на производството; 2. Инвестиции за подобряване на предпазарната подготовка или съхранение на продукцията (като оборудване за почистване, сортиране, пакетиране на продукцията и сгради за специализирано съхранение и обработка, осигуряване на вентилация, изолация и охлаждане); 3. Инвестиции за създаване и/или презасаждане на трайни насаждения, десертни лозя, медоносни дървесни видове за производство на мед и бързорастящи храсти и дървесни видове за производство на биоенергия; <p>Допустими кандидати - Земеделски стопани, които имат икономически размер на стопанството от 6 000 до 7 999 евро, измерен в стандартен производствен обем. Кандидатите трябва да са получили минимум 33 % от общия доход за преходната година от земеделски дейности.</p> <p>Допустими са само кандидати със седалище за ЮЛ и постоянен адрес за физическите лица на територията на МИГ.</p> <p>Допустими разходи</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Изграждане, придобиване и подобряване на недвижимо имущество, включително чрез лизинг; 2. Закупуване на нови машини, съоръжения и оборудване, включително компютърен софтуер до пазарната стойност на активите, включително чрез лизинг; 3. Закупуване на косачки, закупуване на дробилки (прикачен инвентар), закупуване на преносими сушилни и др; 4. Общи разходи свързани със съответния проект за предпроектни проучвания, такси, хонорари за архитекти, инженери и консултантски услуги. 5. Закупуване на ноу-хау, патенти права и лицензи, търговски марки и процеси необходими за изготвяне и изпълнение на проекта. <p>Финансови параметри</p> <p>Минимален размер на общите допустими разходи за проект - 2 445 лева</p> <p>Максимален размер на общите допустими разходи за проект - 48 896 лева</p> <p>Максимален размер на общите допустими разходи за колективни инвестиции - 136 908</p>
--	--

лева

Интензитетът на финансовата помощ е в размер до 60 % от общия размер на допустимите за финансово подпомагане разходи;

Размерът на финансовата помощ се увеличава с 10 процентни пункта, като максималното комбинирано подпомагане не може да надхвърля 80% в следните случаи:

- За проекти представени от млади селскостопански производители;
- За колективни инвестиции или интегрирани проекти, които включват подпомагане в рамките на повече от една мярка;
- За проекти с инвестиции в райони с природни и други специфични ограничения;
- За проекти с дейности, подпомагани по линия на ЕПИ за селскостопанска производителност – 10 %;
- За проекти с инвестиции за изпълнение на дейности по член 28 и член 29 – 15 %
- Проекти, интегриращи хоризонталните приоритети за иновации, опазване и възстановяване на околната среда, включително биологично производство, икономия на ресурси и адаптация към климатичните промени.

Критерии за избор на проекти

	Точки
1. Кандидатът е млад фермер, който е физическо лице или едноличен търговец на възраст от 18 навършени до 40 ненавършени години, към датата на кандидатстване	20
2. Дейностите по проекта са в областта на производството на плодове и/или зеленчукопроизводството и/или трайните насаждения и/или животновъдството - над 30 % от инвестициите са в посочените сектори – 10 т. - над 50 % от инвестициите са в посочените сектори - 15 т. - над 75 % - от инвестициите са в посочените сектори - 20 т.	20
3. Проектът създава нови работни места с постоянна заетост - до 2 работни места – 10 точки над 2 работни места – 20 точки	20
4. Иновативност - въвеждане на нови за територията практика, и/или услуга и/или продукт в предприятието - над 30 % от допустимите инвестиционни разходи по проекта са свързани с иновации в стопанството	10
5. Минимум 10 % от допустимите инвестиционни разходи са за подобряване на енергийната ефективност на предприятието	10
6. Кандидатът не е получавал подкрепа от европейската общност за подобна инвестиция	10

	<p>7. Проектът включва дейности с позитивен принос към околната среда</p> <ul style="list-style-type: none"> - над 30 % - от инвестициите са насочени към дейности, опазващи околната среда - 3 т. - над 50 % от инвестициите са насочени към дейности, опазващи околната среда - 5 т. 	5
	<p>8. Проектът предвижда използването на местни доставчици на стоки и/или услуги</p>	5
	ОБЩО	100

<p>Мярка 4.2.1 „Инвестиции в преработка/маркетинг на селскостопански продукти“</p>	<p>Цели: Модернизиране технологичната база и внедряване на иновации в специфични за територията предприятия от ХВП чрез:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. по-добро използване на факторите за производство; 2. въвеждане на нови продукти, процеси и технологии, включително къси вериги на доставка; 3. подобряване на качеството и безопасността на храните и тяхната проследяемост; 4. постигане на съответствие със стандартите на Европейския съюз (ЕС); 5. подобряване опазването на околната среда. <p>Обхват на мярката:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Географски обхват на мярката - цялата територия на МИГ „Нови пазар- Каспичан” 2. Обхват на инвестициите по мярката - материални и нематериални активи, които: <ol style="list-style-type: none"> а) Отговарят на стандартите на Общността, отнасящи се до съответната инвестиция б) Подобряват цялостната дейност на предприятието в) Отговарят на обхвата на мярката по ПРСР <p>Обхват на дейностите: Допустими са само дейности на територията на МИГ и са за:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. внедряване на нови и/или модернизиране на наличните мощности и подобряване на използването им, и/или 2. внедряване на нови продукти, процеси и технологии, и/или 3. намаляване на себестойността на произвежданата продукция, и/или 4. постигане на съответствие с ново въведени стандарти на ЕС, и/или 5. подобряване на сътрудничеството с производителите на суровини, и/или 6. опазване на околната среда, включително намаляване на вредните емисии и отпадъци, и/или 7. подобряване на енергийната ефективност в предприятията, и/или 8. подобряване на безопасността и хигиенните условия на производство и труд, и/или 9. подобряване на качеството и безопасността на храните и тяхната проследяемост, и/или 10. подобряване на възможностите за производство на биологични храни чрез преработка на първични земеделски биологични продукти <p>Допустими кандидати</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. земеделски стопани; 2. признати групи или организации на производители или такива, одобрени за финансова помощ по мярка 9 „Учредяване на групи и организации на производители” от ПРСР 2014 - 2020 г.; 3. еднолични търговци и юридически лица, различни от кандидатите по т. 1 и 2; <p>Кандидатите по т. 1, 2 и 3 трябва да са регистрирани по Търговския закон или Закона за кооперациите.</p> <p>Допустими са само кандидати със седалище за ЮЛ и постоянен адрес за физическите лица на територията на МИГ.</p> <p>Допустими разходи – съгласно чл. 30 на Наредба № 20/27.10.2015 г. за прилагане на подмярка 4.2. "Инвестиции в преработка/маркетинг на селскостопански продукти":</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. изграждане, придобиване и модернизиране на сгради и други недвижими активи,
---	---

свързани с производството и/или маркетинга, включително такива, използвани за опазване компонентите на околната среда;

2. закупуване, включително чрез финансов лизинг, и/или инсталиране на нови машини, съоръжения и оборудване, необходими за подобряване на производствения процес по преработка и маркетинга, в т.ч. за:

- а) преработка, пакетиране, включително охлаждане, замразяване, сушене, съхраняване и др. на суровините или продукцията;
- б) производство на нови продукти, въвеждане на нови технологии и процеси;
- в) опазване компонентите на околната среда;
- г) производство на енергия от възобновяеми енергийни източници за собствените нужди на предприятието, включително чрез преработка на растителна и животинска първична и вторична биомаса;
- д) подобряване на енергийната ефективност и за подобряване и контрол на качеството и безопасността на суровините и храните;

3. закупуване на земя, необходима за изпълнение на проекта във връзка с изграждане и/или модернизиране на сгради, помещения и други недвижими материални активи, предназначени за производствени дейности;

4. закупуване на сгради, помещения и други недвижими имоти, необходими за изпълнение на проекта, предназначени за производствени дейности на територията на МИГ;

5. закупуване, включително чрез финансов лизинг, на специализирани транспортни средства, включително хладилни такива, за превоз на суровините или готовата продукция, използвани и произвеждани от предприятието;

6. изграждане/модернизиране, включително оборудване на лаборатории, които са собственост на кандидата, разположени са на територията на предприятието и са пряко свързани с нуждите на производствения процес, включително чрез финансов лизинг;

7. материални инвестиции за постигане на съответствие с новоприети стандарти на Съюза съгласно приложение № 8 на Наредба № 20/27.10.2015 г. за прилагане на подмярка 4.2. „Инвестиции в преработка/маркетинг на селскостопански продукти“: , включително чрез финансов лизинг;

8. разходи за достигане на съответствие с международно признати стандарти за системи за управление, разходи за въвеждане на добри производствени практики, системи за управление на качеството и подготовка за сертификация в предприятията само когато тези разходи са част от общ проект на кандидата;

9. закупуване на софтуер, включително чрез финансов лизинг;

10. за ноу-хау, придобиване на патентни права и лицензи, за регистрация на търговски марки и процеси, необходими за изготвяне и изпълнение на проекта;

11. разходи, свързани с проекта, в т.ч. разходи за предпроектни проучвания, такси, хонорари за архитекти, инженери и консултанти, консултации за икономическа устойчивост на проекти, извършени както в процеса на подготовка на проекта преди подаване на заявлението за подпомагане, така и по време на неговото изпълнение, които не могат да надхвърлят 12 на сто от общия размер на допустимите разходи по

проект, включени в т. 1 - 10.

Допустимите разходи по т. 11 не може да превишават следните стойности:

1. за консултантски услуги, свързани с подготовката и управлението на проекта, като част от разходите по т. 11 не могат да превишават 5 на сто от допустимите разходи по т. 1 - 10, но не повече от левовата равностойност на 35 000 евро;

2. разходите за изготвяне на технически и работен проект в случаите на строително-монтажни дейности, като част от разходите т. 11 не могат да превишават 2,25 на сто от допустимите разходи по т. 1 - 10;

3. разходите за изготвяне на технологичен проект, когато не е включен в разходите по т. 2, като част от разходите по т. 11 не могат да превишават 2,25 на сто от допустимите разходи по т. 1 - 10;

4. разходите за строителен надзор като част от разходите по т. 11 не могат да превишават едно на сто от допустимите разходи по т. 1 - 10;

5. разходите за пред проектни проучвания, правни услуги и хонорари за архитекти и инженери, извън тези по т. 1, 2, 3 и 4, като част от разходите по т. 11 не могат да превишават 1,5 на сто от допустимите разходи по т. 1 - 10.

Разходите за закупуване на земя, сгради и други недвижими имоти по т. 3 и 4 не могат да надхвърлят 10 на сто от общия размер на допустимите разходи по т. 1 и 2 и т. 5 - 10.

Разходите по т. 11 са допустими, ако са извършени не по-рано от 1 януари 2014 г., независимо дали всички свързани с тях плащания са направени.

Дейностите и разходите по проекта, с изключение на разходите по т. 11, са допустими, ако са извършени след подаване на заявлението за подпомагане, независимо дали всички свързани с тях плащания са направени.

Разходите за закупуване на земя, сгради и други недвижими имоти - недвижима собственост, са допустими за финансиране до размера на данъчната им оценка, валидна към датата на подаване на заявлението за подпомагане. В случай че към датата на придобиването данъчната оценка е с по-ниска стойност, допустими за финансиране са разходи до този размер.

Закупуването чрез финансов лизинг на активите е допустимо, при условие че ползвателят на помощта стане собственик на съответния актив не по-късно от датата на подаване на заявката за междинно или окончателно плащане за същия актив.

Финансови параметри

Минимален размер на общите допустими разходи за проект – **29 337 лева**

Максимален размер на общите допустими разходи за проект – **391 166 лева**

Интензитетът на финансовата помощ за одобрени проекти е в размер 50 на сто от общия размер на допустимите за финансово подпомагане разходи за проекти, представени от микро-, малки или средни предприятия, а за проекти, представени от големи предприятия, финансовата помощ е в размер на 40 на сто от общия размер на допустимите за финансово подпомагане разходи.

Размерът на финансовата помощ се увеличава с 10 % от общия размер на допустимите за финансово подпомагане разходи за проекти с дейности, подпомагани по линия на ЕПИ.

Критерии за избор на проекти

	Точки
1. Предприятието е класифицирано като микро, съгласно препоръка на ЕС 2003/361/ЕС	20
2. Проекти, насърчаващи интеграцията на земеделските стопани - Предприятието на кандидата предвижда в бизнес плана преработката на минимум 65 % собствени или на членовете на групата/организация на производители или на предприятието суровини (земеделски продукти)	10
3. Проекти с инвестиции и дейности, насочени в чувствителни сектори - над 75% от обема на преработваните суровини са от растителен или животински произход, попадащи в обхвата на чувствителните сектори: плодове и/или зеленчуци и/или етерично-маслени растения и/или животновъдство.	10
4. Проектът създава нови работни места с постоянна заетост - до 3 работни места – 5 точки - над 3 работни места – 10 точки	10
5. Минимум 10 % от допустимите инвестиционни разходи са за подобряване на енергийната ефективност на предприятието	10
6. Иновативност - въвеждане на нови за територията практика и/или услуга и/или продукт в предприятието - над 30 % от допустимите инвестиционни разходи по проекта са свързани с иновации в предприятието	10
7. Проектът включва преработка и производство на биологични продукти	10
8. Кандидатът не е получавал подкрепа от европейската общност за подобна инвестиция	10
9. Проектът включва дейности с позитивен принос към околната среда - над 30 % - от инвестициите са насочени към дейности, опазващи околната среда - 3 т. - над 50 % от инвестициите са насочени към дейности, опазващи околната среда - 5 т.	5
10. Проектът предвижда използването на местни доставчици на стоки и/или услуги	5
ОБЩО	100

<p>Мярка 6.4.1 „Инвестиции в подкрепа на неземеделски дейности“</p>	<p>Цели: Постигане на устойчиво икономическото развитие на територията и създаване на нови работни места</p> <p>Обхват на мярката: Географски обхват- цялата територия на МИГ „Нови пазар- Каспичан“; Обхват на инвестициите - мярката предоставя безвъзмездна помощ за материални и нематериални инвестиции на земеделски стопани или микропредприятия за създаване или развитие на неземеделски дейности.</p> <p>Обхват на дейностите: Допустими са само дейности на територията на МИГ и са за:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Развитие на туризъм (изграждане и обновяване на туристически обекти и развитие на туристически услуги); 2. Производство или продажба на продукти, които не са включени в Приложение 1 от Договора за функциониране на Европейския съюз (независимо от вложените продукти и материали); 3. Развитие на услуги във всички сектори (например: грижи за деца, възрастни хора, хора с увреждания, здравни услуги, счетоводство и одиторски услуги, ветеринарни дейности и услуги базирани на ИТ и др.); 4. Производство на енергия от възобновяеми енергийни източници за собствено потребление; 5. Развитие на занаяти (включително предоставяне на услуги, свързани с участието на посетители в занаятчийски дейности) и други неземеделски дейности. <p>Допустими кандидати - Земеделски стопани или микропредприятия, регистрирани като еднолични търговци или юридически лица по Търговския закон, Закона за кооперациите или Закона за вероизповеданията, както и физически лица, регистрирани по Закона за занаятите.</p> <p>Стопанството на кандидати, земеделски стопани, трябва да има стандартен производствен обем над 8 000 евро.</p> <p>Допустими са само кандидати със седалище за ЮЛ и постоянен адрес за физическите лица на територията на МИГ.</p> <p>Допустими разходи</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Изграждане, придобиване или подобрения на недвижимо имущество; 2. Закупуване, включително чрез лизинг на нови машини и оборудване до пазарната стойност на активите; 3. Общи разходи, свързани с разходите за точка „1“ и „2“, например хонорари на архитекти, инженери и консултанти, хонорари, свързани с консултации относно екологичната и икономическата устойчивост, включително проучвания за техническа осъществимост; <p>Разходите по т. „3“ не могат да надхвърлят 12 % от сумата на разходите по т. „1“, „2“ и „4“.</p> <ol style="list-style-type: none"> 4. Нематериални инвестиции: придобиване и създаване на компютърен софтуер и придобиване на патенти, лицензи, авторски права и марки. <p>Не са допустими за подпомагане текущи разходи.</p> <p>Разходите са допустими само ако са извършени след подаване на заявлението за подпомагане, с изключение на общите разходи.</p>
--	--

Допустими са авансови плащания в размер до 50% от одобрената финансова помощ.

Финансови параметри

Минимална стойност на допустимите разходи – **19 558 лева**

Максимална стойност на допустимите разходите по проекта – **391 166 лева**

Максимален размер на субсидията за един проект – **120 000 лева**

Интензитет на финансовата помощ

Финансовата помощ не може да надвишава 75 % от общите допустими разходи и при спазване на правилата за „минимална помощ“ при спазване на условията на Регламент (ЕС) № 1407/2013 на Комисията от 18 декември 2013 година относно прилагането на членове 107 и 108 от Договора за функционирането на Европейския съюз към помощта de minimis.

В случай на интегриран проект, разходите за неземеделската дейност не следва да надвишават посочените максимални стойности.

Критерии за избор на проекти

	Точки
1. Проекти в сферата на битовите и/или техническите услуги и/или социалните услуги	15
2. Проекти за производствени дейности	15
3. Проекти за развитие на интегриран селски туризъм	5
4. Проекти, представени от млади предприемачи до 40 години включително	10
5. Кандидатът не е получавал подкрепа от европейската общност за подобна инвестиция	15
6. Проектът създава нови работни места с постоянна заетост - до 3 работни места – 5 точки - над 3 работни места – 10 точки	10
7. Иновативност - въвеждане на нови практика и/или услуга и/или продукт в предприятието - над 30 % от допустимите инвестиционни разходи по проекта са свързани с иновации в предприятието.	10
8. Проектът включва дейности с позитивен принос към околната среда - над 30 % - от инвестициите са насочени към дейности, опазващи околната среда - 3 т. - над 50 % от инвестициите са насочени към дейности, опазващи околната среда - 5 т.	5
9. Проектът предлага уникални производства или услуги, които са нови за територията	10

	10. Проектът предвижда използването на местни доставчици на стоки и/или услуги	5
	ОБЩО	100

<p>Мярка 7.2. „Инвестиции в създаването, подобряването или разширяването на всички видове малка по мащаби инфраструктура“</p>	<p>Цел: Подобряване на основните услуги за населението и инфраструктурата в селата.</p> <p>Обхват на мярката:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Географски обхват на мярката - цялата територия на МИГ „Нови пазар-Каспичан“; 2. Обхват на инвестициите по мярката - мярката предоставя подкрепа за инвестиции целящи подобряване на основните услуги за населението и инфраструктурата на цялата територия на МИГ „Нови пазар- Каспичан“. Подкрепата е за създаване на основни услуги отнасящи се до едно селище или група от населени места и свързаното с това обезпечаване/рехабилитация на местна малко-машабна инфраструктура. <p>Обхват на дейностите: Допустими са само дейности на територията на МИГ и са за:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Строителство, реконструкция и/или рехабилитация на нови и съществуващи общински пътища, улици, тротоари, и съоръженията и принадлежностите към тях; 2. Изграждане и/или обновяване на площи, за широко обществено ползване, предназначени за трайно задоволяване на обществени потребности 3. Изграждане, реконструкция, ремонт, оборудване и/или обзавеждане на социална инфраструктура за предоставяне на услуги, които не са част от процеса на деинституционализация на деца или възрастни, включително транспортни средства; 4. Реконструкция и/или ремонт на общински сгради, в които се предоставят обществени услуги, с цел подобряване на тяхната енергийна ефективност; 5. Изграждане, реконструкция, ремонт, оборудване и/или обзавеждане на спортна инфраструктура; 6. Изграждане, реконструкция, ремонт, реставрация, закупуване на оборудване и/или обзавеждане на обекти, свързани с културния живот, вкл. мобилни такива, вкл. и дейности по вертикалната планировка и подобряване на прилежащите пространства; 7. Реконструкция, ремонт, оборудване и/или обзавеждане на общинска образователна инфраструктура с местно значение. <p>Допустими кандидати</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Общините от територията на МИГ за всички допустими дейности 2. Юридически лица с нестопанска цел от територията на МИГ за дейности, свързани със социалната и спортната инфраструктура и културния живот 3. Читалища от територията на МИГ <p>Допустими разходи</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. за строителство, реконструкция, рехабилитация, изграждане, обновяване, ремонт и/или реставрация на сгради и/или помещения и/или друга недвижима собственост, съгласно допустимите за подпомагане дейности; 2. закупуване на оборудване и обзавеждане до пазарната им стойност, включително чрез финансов лизинг, съгласно допустимите за подпомагане дейности; 3. придобиване на компютърен софтуер, патентни и авторски права, лицензи, регистрация на търговски марки, до пазарната им стойност;
--	--

4. разходи, свързани с проекта, в т.ч. разходи за хонорари за архитекти, инженери и консултанти, консултации за икономическа и екологична устойчивост на проекта, извършени както в процеса на подготовка на проекта преди подаване на заявлението за подпомагане, така и по време на неговото изпълнение, които не могат да надхвърлят 12 на сто от общия размер на допустимите разходи по проект, включени в т. 1, 2 и 3.

Допустими са авансови плащания в размер до 50% от публичната помощ, свързана с одобрените допустими разходи. За проекти, по които бенефициентите са възложители по ЗОП, авансовото плащане е допустимо както следва:

- до 12% от стойността на одобрената публична помощ по проекта за общи разходи и при наличие на документи от проведената съгласно изискванията на ЗОП процедура за избор на изпълнител/и;
- разлика до 50% от стойността на одобрената публична помощ по проекта след провеждане на всички процедури и сключване на договор за избор на изпълнител/и по ЗОП.

Разходите за ДДС са допустими в случаите, когато не подлежат на възстановяване в съответствие с националното законодателство в областта на ДДС.

Финансови параметри

Минимален размер на допустимите разходи за проект – **9 779 лева**

Максимален размер на допустимите разходи за проект - **391 166 лева**

Интензитет на финансовата помощ

Финансовата помощ е в размер 100 на сто от общия размер на допустимите за финансово подпомагане разходи за проекти, които след извършване на инвестицията не генерират нетни приходи. В случаите, когато размерът на допустимите разходи по инвестициите е в размер до 50 000 евро за един обект, който е с установен потенциал за генериране на приходи се предвижда финансиране в размер на 100 %.

Размерът на финансовата помощ за проекти, които след извършване на инвестицията ще генерират нетни приходи се определя въз основа на анализ „разходи-ползи“.

Критерии за избор на проекти

	Точки
1. Дейностите по проекта се осъществяват в населени места извън общинските центрове	20
2. Проектът предлага нови инициативи за повишаване на качеството на живот в района	15
3. Интервенциите по проекта са за обект от голяма културна и обществена значимост за територията	10
4. Кандидатът е Юридическо лице с нестопанска цел или Читалище	15

	5. Кандидатът не е получавал подкрепа от европейската общност за същата дейност по други програми	10
	6. Дейностите по проекта са за развитие/ предоставяне на услуги на уязвими групи от населението	5
	7. Дейностите по проекта включват изграждането на достъпна инфраструктура за хора с увреждания	10
	8. Проектът включва дейности с позитивен принос към околната среда - над 30 % - от инвестициите са насочени към дейности, опазващи околната среда - 3 т. - над 50 % от инвестициите са насочени към дейности, опазващи околната среда - 5 т.	5
	9. Проектът предвижда използването на местни доставчици на стоки и/или услуги	5
	10. Проекта ще създаде работни места при изпълнение на допустимите дейности	5
	ОБЩО	100

<p>Мярка 7.5. „Инвестиции за публично ползване в инфраструктура за отдих, туристическа инфраструктура“</p>	<p>Цел: Развитие на туризма и туристическия потенциал на територията на МИГ</p> <p>Обхват на мярката: Географски обхват- цялата територия на МИГ „Нови пазар- Каспичан“; Обхват на инвестициите - мярката предоставя помощ за инвестиции за развитие на туристическа инфраструктура и атракции за посетителите за развитие и маркетинг на туристически продукти на местно ниво.</p> <p>Обхват на дейностите: Допустими са само дейности на територията на МИГ за:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Изграждане, реконструкция, ремонт, закупуване на оборудване и/или обзавеждане на туристически информационни центрове; 2. Изграждане, реконструкция, ремонт, закупуване на оборудване и/или обзавеждане на посетителските центрове за представяне и експониране на местното природно и културно наследство; 3. Изграждане, реконструкция, ремонт, закупуване на оборудване и/или обзавеждане на центрoвете за изкуство и занаяти с туристическа цел; 4. Изграждане, реконструкция, ремонт и закупуване на съоръжения за туристически атракции, които са свързани с местното природно, културно и/или историческо наследство и предоставящи услуги с познавателна или образователна цел; 5. Изграждане, реконструкция, ремонт и закупуване на съоръжения за туристическа инфраструктура (информационни табели и пътепоказатели за туристическите места и маршрути, съоръжения за безопасност, велоалеи и туристически пътеки). <p>Допустими кандидати</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Общините от територията на МИГ; 2. Юридически лица с нестопанска цел със седалище на територията на МИГ. <p>Допустими разходи</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Изграждане, включително отпускането на лизинг, или подобренията на недвижимо имущество; 2. Закупуване или вземането на лизинг на нови машини и оборудване, обзавеждане до пазарната цена на актива; 3. Общи разходи, свързани с изброените по-горе, например хонорари на архитекти, инженери и консултанти, хонорари, свързани с консултации относно екологичната и икономическата устойчивост; 4. Следните нематериални инвестиции: придобиването или развитието на компютърен софтуер и придобиването на патенти, лицензи, авторски права, търговски марки. <p>Разходите по т. „3“ не трябва да надхвърлят 12% от сумата на разходите по т. „1“, „2“ и „4“.</p> <p>Допустими са авансови плащания в размер до 50% от публичната помощ, свързана с одобрените допустими разходи. За проекти, по които бенефициентите са възложители по ЗОП, авансовото плащане е допустимо както следва:</p> <ul style="list-style-type: none"> • до 12% от стойността на одобрената публична помощ по проекта за общи разходи и при наличие на документи от проведената съгласно изискванията на ЗОП процедура за избор на изпълнител/и; • разлика до 50% от стойността на одобрената публична помощ по проекта след
---	--

провеждане на всички процедури и сключване на договор за избор на изпълнител/и по ЗОП.

Разходите за ДДС са допустими в случаите, когато не подлежат на възстановяване в съответствие с националното законодателство в областта на ДДС.

Финансови параметри

Минимален размер на допустимите разходи за проект – **9 779 лева**

Максимален размер на допустимите разходи за проект – **391 166 лева**

Интензитет на финансовата помощ

Финансовата помощ е в размер 100 на сто от общия размер на допустимите за финансово подпомагане разходи за проекти, които след извършване на инвестицията не генерират нетни приходи. В случаите, когато размерът на допустимите разходи по инвестициите е в размер до 50 000 евро за един обект, който е с установен потенциал за генериране на приходи се предвижда финансиране в размер на 100 %.

Размерът на финансовата помощ за проекти, които след извършване на инвестицията ще генерират нетни приходи се определя въз основа на анализ „разходи-ползи“.

Критерии за избор на проекти

	ТОЧКИ
1. Проекти за развитие на интегриран селски туризъм	30
2. Дейностите по проекта се осъществяват в населени места извън общинските центрове	20
3. Проекти, които отговарят на приоритетите на Общинските програми за развитие на туризма, приети от Общинските съвети	10
4. Кандидатите са Юридически лица с нестопанска цел	10
5. Проектът включва дейности с позитивен принос към околната среда - над 30 % - от инвестициите са насочени към дейности, опазващи околната среда - 5 т. - над 50 % от инвестициите са насочени към дейности, опазващи околната среда - 10 т.	10
6. Кандидатът не е получавал подкрепа от европейската общност за подобна инвестиция	10
7. Проектът предвижда използването на местни доставчици на стоки и/или услуги	5
8. Проектът ще създаде работни места при изпълнение на допустимите дейности.	5
ОБЩО	100

<p>Мярка 20 „Създаване на местен туристически продукт, свързан с местното наследство, изделия и храни“</p>	<p>Цел: Създаване на нов местен туристически продукт, обединяващ местното културно наследство, местните изделия и храни.</p> <p>Избраната в стратегията за ВОМР мярка съответства на идентифицираните в проучванията и анализите на територията нужди, а именно финансиране на традиционните читалищни дейности и търсене на нови съвременни форми за опазване на типичните местни изделия, продукти и храни и тяхното развитие и предаване към следващите поколения; нуждите от извършване на консервационно - възстановителни дейности, експониране, социализация (осигуряване на нормален достъп) и валоризация на обектите на културно-историческото наследство и природното наследство; продължаване на дейностите по обогатяване на културния календар на територията.</p> <p>Целта на мярката съответства на Цел 3 на Регламент 1305/2013 г. на ЕС - постигане на балансирано териториално развитие на икономиките и общностите в селските райони, включително създаването и поддържането на заетост и пряко допринася за постигането на Приоритетна ОС 6Б за укрепване на териториалната конкурентоспособност на селските територии, чрез подобряване на качеството на живот и условията за бизнес на Цел 3 на ПРСР 2014 -2020 г. - Социално-икономическо развитие на селските райони, осигуряващо нови работни места, намаляване на бедността, социално включване и по-добро качество на живот.</p> <p>Обхват на мярката: Географски обхват - цялата територия на МИГ „Нови пазар- Каспичан“; Обхват на инвестициите - мярката подкрепя материални и нематериални инвестиции, насочени към опазване и/или развитие на селското природно и културно наследство, чрез създаване на нов местен туристически продукт.</p> <p>Обхват на дейностите: Допустими са само дейности на територията на МИГ за:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Проучвания и/или създаване на нов местен туристически продукт, обединяващ местното културно наследство, местните изделия и храни; 2. Дейности, свързани със сертифицирането на местен туристически продукт; 3. Съхраняване, възстановяване, почистване и поддържане на значими обекти от културно-историческото наследство на района, свързани с местния туристически продукт (в т.ч. археологически), както и на терените около тях; 4. Маркетингови, промоционални и информационни дейности, свързани със създаването и популяризиране на местен туристически продукт: <ul style="list-style-type: none"> - подпомагане на провеждането на местни празници, обичаи и традиции; - създаване, съхраняване или обогатяване на сбирки - исторически, етнографски и др.; - провеждане на специални промоционални и информационни кампании за новия туристически продукт; 5. Дейности по съхраняване, идентифициране, възстановяване и обновяване на природното и културно наследство на територията. <p>Допустими кандидати</p> <ul style="list-style-type: none"> • Общините от територията на МИГ • Юридически лица с нестопанска цел, със седалище на територията на МИГ • Читалища от територията на МИГ
---	---

- Еднолични търговци или Юридически лица от територията на МИГ, регистрирани по Търговския закон

Допустими разходи

1. Разходи за организиране на пътувания на територията на МИГ - разходи за командировки: пътни, дневни разходи и нощувки, съгласно действащата Наредба за командировките в страната;
2. Разходи, свързани със създаването и сертифицирането на местен туристически продукт
3. Закупуване и реставрация на експонати и оборудване за етнографски, исторически и други експозиции
4. Разходи за закупуване на материали, консумативи, оборудване, обзавеждане, инвентар и облекла за местните фолклорни състави
5. Разходи свързани с проучване, провеждане на археологически разкопки, консервиране и/или възстановяване на паметници на културата с местно значение.
6. Разходи за организация и провеждане на различни мероприятия във връзка с местни обичаи и традиции - /провеждане на фестивали, събори, празници, обичаи/ и други събития, свързани с местното наследство.
7. Разходи за маркетингови и информационни дейности, свързани с популяризиране на местното наследство, фолклор, изделия и храни /издаване на брошури, дипляни, публикации, филми, семинари, и др./
8. Разходи за организиране на семинари, срещи и други подобни;
9. Разходи за външни услуги;
 - наем на помещения и апаратура;
 - други разходи за външни услуги, необходими за изпълнението на дейностите по проекта (пощенски разходи, застраховки и др.)

Финансови параметри

Минимален размер на допустимите разходи за проект – **4 890 лева**

Максимален размер на допустимите разходи за проект – **39 116 лева**

Интензитет на финансовата помощ

1. **100 %** за получател публично лице и проектът не генерира приход;
2. **70 %** за получател публично лице и проектът генерира приход;
3. **60 %** за получател частно лице;
4. **70 %** за получател частно лице и проектът е в обществена полза

Критерии за избор на проекти

	Точки
1. Кандидатите са Юридически лица с нестопанска цел или Читалища	15
2. Проекта включва комбинирани дейности по популяризиране на местни изделия, продукти и културно наследство	15
3. Дейностите по проекта се осъществяват в населени места извън общинските центрове	10

	4. Проектът предвижда пренасянето на културен опит, знания, умения и традиции между различните поколения	10
	5. Дейностите по проекта съхраняват и популяризират уникалното материално културно - историческо наследство на територията	10
	6. Дейностите по проекта мотивират местната общност да участва и инициира съвместни дейности, свързани с опознаването, съживяването и популяризирането на автентични местни традиции, фолклор и занаяти	10
	7. Дейностите по проекта насърчават съвместно участие на различни социални и граждански групи и културни институции и осигуряват приемственост между поколенията с активното участие на младите хора	10
	8. Дейностите по проекта пресъздават уникалните местни изделия и културното наследство по иновативен и нетрадиционен начин, отразяващ съвременните методи за анимация в туризма.	10
	9. Дейностите по проекта включват участие на хора с увреждания и/или малцинствени групи	5
	10. Кандидатът не е получавал подкрепа от европейската общност за подобна инвестиция	5
	ОБЩО	100

<i>ОПОС (ЕФРР)</i>	<i>Неприложимо</i>
--------------------	--------------------

<i>ОПНОИР (ЕСФ)</i>	<i>Неприложимо</i>
---------------------	--------------------

<i>ОПРЧР (ЕСФ)</i>	<i>Неприложимо</i>
--------------------	--------------------

<i>ОПИК</i>	<i>Неприложимо</i>
-------------	--------------------

<i>ПМДР (ЕФМДР)</i>	<i>Неприложимо</i>
---------------------	--------------------

6. ФИНАНСОВ ПЛАН:			
6.1. Индикативно разпределение на средствата по програми/фондове и по мерки: (не повече от 2 страници)			
Код на мярката	Име на мярката	Общо за периода на стратегията	
		лева	%
	МЕРКИ, ФИНАНСИРАНИ ОТ ПРСР 2014 – 2020 Г. (ЕЗФРСР)		
4	ИНВЕСТИЦИИ В МАТЕРИАЛНИ АКТИВИ	755 830	26
4.1.1	Инвестиции в земеделски стопанства	293 375	10
4.1.2	Инвестиции в земеделски стопанства по Тематична подпрограма за развитие на малки стопанства	146 687	5
4.2.1	Инвестиции в преработка/маркетинг на селскостопански продукти	315 768	11
6	РАЗВИТИЕ НА СТОПАНСТВА И ПРЕДПРИЯТИЯ	1 200 000	41
6.4.1	Инвестиционна подкрепа за неземеделски дейности	1 200 000	41
7	ОСНОВНИ УСЛУГИ И ОБНОВЯВАНЕ НА СЕЛАТА В СЕЛСКИТЕ РАЙОНИ	834 541	28
7.2	Инвестиции в създаването, подобряването или разширяването на всички видове малка по мащаби инфраструктура	586 750	20
7.5	Инвестиции за публично ползване в инфраструктура за отдих, туристическа инфраструктура	247 791	8
	Мерки, които не са част от ПРСР 2014 – 2020 г., но са включени в Регламент (ЕС) № 1305/2013 (финансирани от ЕЗФРСР)		
	<i>Неприложимо</i>		
	Мерки, извън обхвата на мерките от Регламент (ЕС) № 1305/2013, но съответстващи на целите на регламента (финансирани от ЕЗФРСР)	143 374	5
20	Създаване на местен туристически продукт, свързан с местното наследство, изделия и храни	143 374	5
	Мерки, финансирани от ОПОС (ЕФРР)		
	<i>Неприложимо</i>		
	Мерки, финансирани от ОПНОИР (ЕСФ)		
	<i>Неприложимо</i>		
	Мерки, финансирани от ОПРЧР (ЕСФ)		
	<i>Неприложимо</i>		

	Мерки, финансирани от ОПИК (ЕФРР)		
	<i>Неприложимо</i>		
	Мерки, финансирани от ПМДР (ЕФМДР)		
	<i>Неприложимо</i>		
	ОБЩО ЗА ПРОЕКТИ КЪМ СТРАТЕГИЯТА ЗА ВОМР:	2 933 745	100 %
	<i>Текущи разходи и популяризиране на стратегия за водено от общностите местно развитие (25 на сто от общите публични разходи от ЕЗФРСР, включващи разходите по подмярка 19.2 и подмярка 19.4)</i>	977 915	

6.2. Финансова обосновка на бюджета и разпределението на средствата по програми и по мерки:
(не повече от 2 страници)

Целите на Стратегията за ВОМР ще бъдат постигнати, чрез прилагането на 7 мерки от ПРСР 2014-2020 г., вкл. /19.4 Текущи разходи и популяризиране на Стратегията за ВОМР/ и една собствена мярка. Изхождайки от анализите на нуждите и потенциала на територията към:

ПРИОРИТЕТ 1: Обособяване на специфичен за територията туристически продукт чрез развитие и популяризиране на местното историческо наследство, който цели укрепване на териториалната конкурентоспособност на територията, чрез публични инвестиции, подобряващи качеството на живот и условията за бизнес и насърчаване на развитието на туризма са насочени общо **977 915 лева** или **33 %** от средствата по Мярка 19.2 „Прилагане на Стратегии за ВОМР“. Специфичните цели на този приоритет ще бъдат постигнати, чрез прилагането на съответните мерки и следния бюджет:

Чрез Мярка 7.5 „Инвестиции за публично ползване в инфраструктура за отдих, туристическа инфраструктура“, с бюджет **247 791 лева /8%/** ще се цели постигането на *Специфична цел 1.1.* „Разнообразяване на възможностите за настаняване и обслужване на туристите“.

Мярка 7.2 „Инвестиции в създаването, подобряването или разширяването на всички видове малка по мащаби инфраструктура“, с отделените за нея **586 750 лева /20 %/** ще подпомага развитието социалната и техническата инфраструктура и постигането на *Специфична цел 1.2.* „Осигуряване на естетично и динамично пребиваване на туриста чрез изграждане на съпътстваща спорна, социална, културна и техническа инфраструктура“.

За създаването на нов туристически продукт и свързаната с него необходимост от инвестиции във валоризацията на местните изделия, продукти и селско наследство е избрана *Специфична цел 1.3.* „Интегриране на местните изделия и храни в специфичния туристически продукт“, към постигането на която са отделени – **143 374 лева /5 %/** по Мярка 20 „Създаване на местен туристически продукт, свързан с местното наследство, изделия и храни“.

Като се вземат предвид потребностите от реструктуриране и модернизация на земеделието и добавянето на стойност към земеделските продукти, както и идентифицираните потребности на неземеделския бизнес и нуждата от създаване на нови работни места, към **ПРИОРИТЕТ 2:** „Развитие на земеделски и неземеделски бизнес с висока добавена стойност“ са отделени по – голямата част от средствата по Стратегията – **1 955 830 лева** или **67 %** от средствата по Стратегията.

За реализацията на **ПРИОРИТЕТ 2**, МИГ ще се стреми да постигне следните специфични цели,

прилагайки съответните мерки и отделяйки нужните средства.

Към Специфична цел 2.1. Модернизиране на земеделските стопанства и създаване на нови зеленчукови и трайни насаждения е насочена Мярка 4.1.1 „Инвестиции в земеделски стопанства“ с бюджет от **293 375 лева /10 %/** , която предвижда подпомагане на инвестициите във физически капитал за подобряване производителността на труда и качеството на продукцията. Чрез тази мярка се цели подпомагането на инвестициите в минимум 5 броя земеделски стопанства и на нея е отделен 10 % от бюджета на Стратегията.

Към тази цел е насочена и Мярка 4.1.2 „Инвестиции в земеделски стопанства по Тематична подпрограма за развитие на малки стопанства“ с бюджет **146 687 лева /5 %/**, чрез която ще се подпомогне тяхното реструктуриране, устойчиво икономическо развитие и жизнеспособност.

Прилагането на Мярка 4.2.1 „Инвестиции в преработка/маркетинг на селскостопански продукти“ цели да укрепи хоризонталната и вертикална интеграция на хранителната верига и да насърчи изграждането на конкурентни предимства на основа качество и добавена стойност на продуктите и иновациите в преработвателния сектор и да способства за постигане на Специфична цел 2.2. „Създаване на възможности за добавяне на стойност към земеделската продукция“ За мярката са отделени **315 768 лева или 11 % от средствата по Стратегията.**

Към постигането на Специфична цел 2.3. „Създаване на нови работни места и намаляване на бедността чрез инвестиции в подкрепа на неземеделския бизнес“ са насочени най – голям ресурс от средства **1 200 000 лева или 41 %** от средствата, които ще подпомогнат неземеделския бизнес и разнообразяването на местната икономика.

За частния сектор са отделени 1 955 830 лева /66,66 %/ от средствата. Бюджетът за частния сектор и селското стопанство на територията на МИГ е обоснован от повишения интерес от страна на бизнеса и земеделските производители към кандидатстване с проект в МИГ, високата проектна готовност на двата сектора, както и от факта, че малките земеделски стопани и микропредприятията срещат изключителни трудности при кандидатстване по националните програми.

За публичния и неправителствения сектор Стратегията предвижда 1 121 289 лева или 33,34 % от средствата. Осигуреното финансиране в публичния сектор има за задача да осигури доизграждане на местния капацитет за реализиране на местни политики с постигане на общозначими за общността резултати. Средствата по трите публични мерки ще спомогнат за разнообразяване предлагането на социални услуги, подобряване и изграждане състоянието на необходимата инфраструктура за тяхното развитие с цел повишаване качеството на живот на местното население, уязвимите групи и малцинствата. Публичните организации ще имат възможност да се включат в доизграждането на туристическата инфраструктура, разнообразяване на туристическото предлагане и продукти, промотиране и реклама на територията. Предвидени са дейности и за съхраняване и развитие на местното културно наследство, бит, храни, продукти, обичаи и ритуали, и традиции и др./ с цел тяхната валоризация, интегрирането им в развитието на туризма и създаване на местен туристически продукт.

7. ПЛАН ЗА ДЕЙСТВИЕ, ПОКАЗВАЩ КАК ЦЕЛИТЕ СА ПРЕВЪРНАТИ В ДЕЙСТВИЯ: (не повече от 4 страници)

Настоящата стратегия за ВОМР на МИГ „Нови пазар-Каспичан” е разработена за периода до 31.12.2020г. Изпълнението на мерките се очаква да стартира в началото на 2017 г. МИГ, използвайки досегашния си опит, още в началото на 2017 г. ще обяви дългосрочна покана по всички мерки, включени в Стратегията от ПРСР, с оглед да даде възможност на бенефициентите да имат време да подготвят и изпълнят своите проекти, които ще включват строително – монтажни работи, тъй като срокът за изпълнение на тези проекти е две години. МИГ „Нови пазар - Каспичан“ предвижда по всяка от мерките, заложен в Стратегията да обявява покани през 2017 и 2018 г. Предвижда се и резервен прием на проектни предложения най-късно през м.февруари 2019г. с оглед договорирането на проектите да бъде направено, съгласно определения срок за договориране - най-късно до 30.06.2020г. Обявяването на приеми ще бъде съпроводено с провеждането на информационни кампании /информационни срещи, информационни дни и т.н./ с цел запознаване бенефициентите с условията и реда за кандидатстване. По време на приемите МИГ ще извършва консултации и ще оказва помощ при разработването на проектните предложения. МИГ ще подпомага бенефициентите при изпълнението на проектите, както при подаване на заявки за плащане. Ще бъдат провеждани ежегодно обучения за разработване и изпълнение на проекти по различните мерки. Ще бъдат разпространявани различни информационни материали /брошури, листовки, бюлетини и др./, съдържащи информация и указания за бенефициентите.

СТРАТЕГИЧЕСКА ЦЕЛ: Осигуряване на добри условия за живот и заетост на територията на МИГ на основата на ефективно и интегрирано развитие на туризма, аграрния сектор, неземеделския бизнес и съпътстващата публична инфраструктура и услуги

ПРИОРИТЕТ 1 Обособяване на специфичен за територията туристически продукт чрез развитие и популяризиране на местното историческо наследство

Специфични цели	Мерки за реализиране на целите	Срок за реализация	Индикатор за продукт (изпълнени дейности) и резултат	Индикатор за оказано въздействие	Средства лева Източник	Отговорни институции
Специфична цел 1.1. Разнообразяване на възможностите за настаняване и обслужване на туристите	Мярка 6.4.1 „Инвестиции в подкрепа на неземеделски дейности“	1-ви прием 2017 г	Брой проекти и бенефициенти, финансирани по мярката; Общ размер на инвестициите /със съфинансиране/; Брой подпомогнати нови туристически дейности; Обем на инвестициите в туризъм; Брой реализирани иновации – нова услуга за територията	Общ брой създадени работни места	600 000 ПРСР	МИГ „Нови пазар – Каспичан”
		2-ри прием 2018 г			600 000 ПРСР	
		Резервен прием февруари 2019 г			Остатък от двата приема ПРСР	

	Мярка 7.5 /ПРСР/ „Инвестиции за публично ползване в инфраструктура за отдих, туристическа инфраструктура“	1-ви прием 2017 г	Брой проекти и бенефициенти, финансирани по мярката; Подкрепени програми за маркетинг и реклама и проекти за развитие на продукти и маркетинг на дестинациите; Общ размер на инвестициите; Брой посетители на подкрепените атракции; Брой развити туристически атракции/обекти; Брой туристически, посетителски или занаятчийски центрове, подпомогнати по мярката	Население, облагодетелствано от инвестициите в туризма Удовлетвореност на посетителите от атракциите и информационните услуги	140 000 ПРСР	МИГ „Нови пазар – Каспичан“
2-ри прием 2018 г		107 791 ПРСР				
Резервен прием февруари 2019 г		Остатък от двата приема ПРСР				
Специфична цел 1.2. Осигуряване на естетично и динамично пребиваване на туриста чрез изграждане на съпътстваща спорна, социална, културна и техническа инфраструктура	Мярка 7.2 /ПРСР/ „Инвестиции в създаването, подобряването или разширяването на всички видове малка по мащаби инфраструктура“	1-ви прием 2017 г	Брой проекти и бенефициенти, финансирани по мярката ; Подобрени културни центрове Брой проекти, свързани с информационни и телекомуникационни услуги; Брой проекти за изграждане/подобряване на сгради, свързани с предоставяне на услуги; Изградени или ремонтирани детски площадки; Заведения за социални услуги с подобрена база; Подобрени младежки и спортни центрове; Общ размер на инвестициите	Население, облагодетелствано от дребно мащабните инвестиции Създадени работни места	300 000 ПРСР	МИГ „Нови пазар – Каспичан“
		2-ри прием 2018 г			286 750 ПРСР	
		Резервен прием февруари 2019 г			Остатък от двата приема ПРСР	

Специфична цел 1.3. Интегриране на местните изделия и храни в специфичния туристически продукт	Мярка 20 Създаване на местен туристически продукт, свързан с местното наследство, изделия и храни“	1-ви прием 2017 г	Брой проекти и бенефициенти, финансирани по мярката ; Общ размер на инвестициите Организиран и проведен фестивал и събития, свързани с местното културно наследство; Събития, свързани с популяризиране на местните продукти и изделия; Проучвания, свързани с културно наследство; Създадени или обновени исторически или етнографски сбирки; Проведени маркетингови и рекламни кампании и събития, свързани с валоризацията на местното културно наследство; Възстановени и подобрени обекти от културно-историческото наследство	Удовлетвореност на посетителите от проведените събития	71 687 ПРСР	МИГ „Нови пазар – Каспичан”
		2-ри прием 2018 г			71 687 ПРСР	
		Резервен прием февруари 2019 г			Остатък от двата приема ПРСР	

ПРИОРИТЕТ 2 Развитие на земеделски и неземеделски бизнес с висока добавена стойност

Специфични цели	Мерки за реализиране на целите	Срок за реализация	Индикатор за продукт (изпълнени дейности) и резултат	Индикатор за оказано въздействие	Средства лева Източник	Отговорни институции
Специфична цел 2.1. Модернизиране на земеделските стопанства и създаване на нови зеленчукови и трайни насаждения	Мярка 4.1.1 /ПРСР/ „Подкрепа за инвестиции в земеделски стопанства”	1-ви прием 2017 г	Брой проекти и бенефициенти, финансирани по мярката; Общ обем на инвестициите /със съфинансиране/; Брой, подпомогнати стопанства от животновъдния сектор; Дял на младите фермери, финансирани по мярката; Брой стопанства, въвели нов продукт или технология; Създадени нови насаждения; Брой проекти с добавена стойност към земеделски продукти	Създадени работни места	150 000 ПРСР	МИГ „Нови пазар – Каспичан”
		2-ри прием 2018 г			143 375 ПРСР	
		Резервен прием февруари 2019 г			Остатък от двата приема ПРСР	

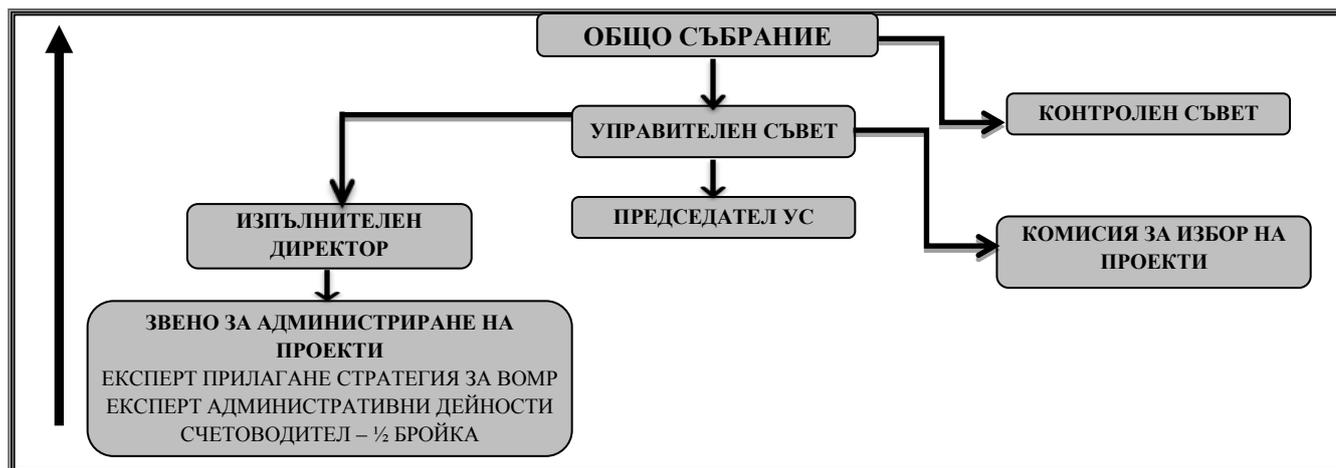
	Мярка 4.1.2. „Инвестиции в земеделски стопанства по Тематична подпрограма за развитие на малки стопанства“	1-ви прием 2017 г	Брой проекти, финансирани по мярката; Брой бенефициенти, подпомогнати по мярката; Общ обем на инвестициите/със съфинансиране/; Брой, подпомогнати стопанства от животновъдния сектор; Дял на младите фермери, финансирани по мярката; Брой стопанства, въвели нов продукт или технология; Създадени нови насаждения; Брой проекти с добавена стойност към земеделски продукти	Създадени работни места	70 000 ПРСР	МИГ „Нови пазар – Каспичан“
2-ри прием 2018 г		76 687 ПРСР				
Резервен прием февруари 2019 г		Остатък от двата приема ПРСР				
Специфична цел 2.2. Създаване на възможности за добавяне на стойност към земеделската продукция	Мярка 4.2.1 /ПРСР/ „Инвестиции в преработка/маркетинг на селскостопански и продукти“	1-ви прием 2017 г	Брой проекти, финансирани по мярката; Брой бенефициенти, подпомогнати по мярката; Общ размер на инвестициите /със съфинансиране/; Брой предприятия, въвели нов продукт или технология; Модернизирани предприятия; Брой предприятия, произвеждащи биологични продукти	Създадени работни места	150 000 ПРСР	МИГ „Нови пазар – Каспичан“
		2-ри прием 2018 г			165 768 ПРСР	
		Резервен прием февруари 2019 г			Остатък от двата приема ПРСР	
Специфична цел 2.3. Създаване на нови работни места и намаляване на бедността чрез инвестиции в подкрепа на неземеделския бизнес	Мярка 6.4.1 „Инвестиции в подкрепа на неземеделски дейности“	1-ви прием 2017 г	Брой проекти и бенефициенти, финансиран по мярката; Общ размер на инвестициите /със съфинансиране/; Брой подпомогнати нови туристически дейности; Обем на инвестициите в туризъм; Брой реализирани иновации – нова услуга за територията	Създадени работни места	600 000 ПРСР	МИГ „Нови пазар – Каспичан“
		2-ри прием 2018 г			600 000 ПРСР	
		Резервен прием февруари 2019 г			Остатък от двата приема ПРСР	

8. ОПИСАНИЕ НА УРЕДБАТА ЗА УПРАВЛЕНИЕТО И МОНИТОРИНГА НА СТРАТЕГИЯТА, КОЯТО ПОКАЗВА КАПАЦИТЕТА НА МЕСТНАТА ИНИЦИАТИВНА ГРУПА ДА ИЗПЪЛНИ СТРАТЕГИЯТА, И ОПИСАНИЕ НА СПЕЦИФИЧНАТА УРЕДБА ОТНОСНО ОЦЕНКАТА:

(не повече от 12 страници)

8.1. Организационна структура на МИГ:

– организационна структура/схема.

8.2. Управление на МИГ:

– органи за управление и контрол;

Местна инициативна група „Нови пазар – Каспичан” е създадена през 2010г. и регистрирана със съдебно решение на Шуменски окръжен съд. Съгласно Устава на организацията, **Общото събрание (ОС)** е върховен колективен орган на Сдружението. То се състои от 48 членове на Сдружението и включва представители на над 50 % от населените места на територията на МИГ:
 Публичен сектор – двете общини Нови пазар и Каспичан,
 Стопански сектор - 23 представители
 Нестопански сектор - 23 представители, съответно с постоянен адрес и със седалище на територията на МИГ. Нито един от представените сектори в Общото събрание не превишава 49 на сто от имащите право на глас, съгласно чл. 28, ал. 1 от Закона за юридическите лица с нестопанска цел. Освен основните си правомощия по ЗЮЛНЦ, ОС избира и освобождава членовете на Управителния съвет (УС) и Контролния съвет /КС/, чрез явно гласуване, изключва членове и приема членове в случаи на отказ от страна на УС. По отношение на Стратегията за ВОМР, ОС приема и одобрява както самата стратегия, така и нейния бюджет и годишните доклади за отчитането ѝ.

Управителния съвет /УС/ се състои от 5 лица, членове на Сдружението. УС се избира от ОС с мандат от 4 години. От състава на УС двама членове са представители на общинските власти на Нови пазар и Каспичан (40%), двама са представителите на стопанския сектор (по един за всяка община) и един е представител на нестопанския сектор (от община Нови пазар). УС избира и

освобожава Изпълнителния директор и определя обема на представителната му власт. Председателят на УС представлява сдружението до назначаването на Изпълнителен директор или в случаите когато той не е в състояние да изпълнява своите функции. По отношение на Стратегията за ВОМР, УС предлага на ОС бюджета и план за изпълнението; избира и освобождава Комисии за оценка и избор на проекти; взема окончателни решения за финансиране на проекти по подхода ЛИДЕР и др.

Контролният съвет на СНЦ МИГ „Нови пазар - Каспичан ” се състои от 3 – ма души, членове на Общото събрание. Избира се от Общото събрание за срок от 4 години, без ограничение в броя на мандатите. Председателят на Контролния съвет се избира от Общото събрание. Председателят представлява Контролния съвет и участва в заседанията на Управителния съвет със съвещателен глас. Основните задължения и права на контролния съвет са да контролира изпълнението на решенията на ръководните органи на сдружението; контролира изпълнението на бюджета и изразходването на финансовите средства на сдружението; извършва цялостни, тематични, периодични и извънредни проверки и ревизии в системата на МИГ „Нови пазар-Каспичан”, както и проверки по жалби и сигнали за законосъобразността и целесъобразността на финансовите, счетоводни, стопански, търговски, договорни и други дейности.

Комисията за избор на проекти /КИП/ е временен орган на МИГ, чийто брой и състав се определя от Управителния съвет. Назначава се със заповед на Председателя на УС, във връзка с обявените покани за кандидатстване от МИГ и с цел подбор и одобрение на подадените заявления за подпомагане. В състава на Комисията за избор на проекти могат да бъдат назначавани служители на МИГ, членове на колективния върховен орган на МИГ и външни експерти-оценители, като основно изискване е тези лица да са различни от лицата извършили проверката за административно съответствие и допустимост и от членовете на колективния управителен орган /УС/. Не по-малко от 1/3 от членовете на КИП са членове на колективния върховен орган /ОС/ на МИГ. Делът на представителите на публичния сектор в комисията не може да превишава 50 на сто от имащите право на глас членове. В състава на КИП могат да бъдат допускани и наблюдатели без право на глас, определени от Управляващият орган на програмата, от която се предоставя финансиране по съответната процедура за подбор на проекти. Когато участват в комисията за избор на проекти, членовете на КИП подписват декларация за липса на конфликт на интереси по смисъла на ал. 1 т. 1 от допълнителната разпоредба на Закона за предотвратяване на конфликт на интереси. В случаите когато член на комисията установи, че е налице конфликт на интереси, той подава писмо до МИГ за самоотвод, като неговото място в комисията се заема от нов член.

Основно изискване за състава на всички органи /ОС, УС, КС и КИП/ на МИГ „Нови пазар - Каспичан“ е да имат дял на представителите на публичния сектор, на представителите на стопанския сектор и на представителите на нестопанския сектор, непревишаващ 49 на сто от имащите право на глас съгласно чл. 28, ал. 1 от Закона за юридическите лица с нестопанска цел.

<p>– описание на позициите и изискванията към изпълнителния директор и персонала.</p>	<p>Изпълнителния директор на МИГ „Нови пазар-Каспичан“ се избира от Управителния съвет, който определя обема на представителната му власт. Изпълнителният директор представлява Сдружението в страната и чужбина, включително пред държавни органи, институции и учреждения и др. Той управлява програмната и финансовата дейност на Сдружението, сключва договори, предлага на УС за избор щатния състав, бюджета и програмата на Сдружението, включително Стратегия за ВОМР, както и отчетите, докладите и заявките за плащане, свързани с нейното прилагане. Съгласно Наредба № 22/14 декември 2015 г. за прилагане на подмярка 19.2 „Прилагане на операции в рамките на стратегии за Водено от общностите местно развитие“ на мярка 19 „Водено от общностите местно развитие“ от Програмата за развитие на селските райони за периода 2014 – 2020 г., при избор на Изпълнителен директор се спазват следните изисквания: завършено висше образование, най-малко степен „бакалавър“; професионален стаж най-малко 5 години; управленски опит най-малко две години; опит в реализиране на проект, програма или стратегия със стойност над 100 хиляди лева, финансирани от ЕС или от други международни донори. За дейността си Изпълнителният директор се отчита пред Управителния съвет и Общото събрание. Съгласно одобрените и подписани длъжностни характеристики /Приложение: длъжностна характеристика на Изпълнителния директор/, Изпълнителния директор ще има координиращи и ръководни функции по целия процес на реализация на Стратегията за ВОМР.</p> <p>С оглед на по-ефективното и качествено управление и изпълнение на настоящата Стратегия за местно развитие и натрупания опит през периода 2007-2013 г. МИГ „Нови пазар-Каспичан“ предвижда на постоянен трудов договор за периода до 30 септември 2023 г. да бъдат назначени служители на следните позиции:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Експерт „Прилагане на Стратегия за ВОМР“ 2. Експерт „Административни дейности“ 3. Счетоводител – ½ бройка <p>Заедно с изпълнителния директор, щатните служители в Звеното за администриране на проекти на МИГ „Нови пазар-Каспичан“ ще бъдат общо 4 човека на 3,5 щатни бройки.</p> <ul style="list-style-type: none"> ➤ Експерт „Прилагане на Стратегия за ВОМР“ ще има основна роля и участие в прилагането на Процедурата за подбор на проекти към стратегия за ВОМР на МИГ и в частност участие в процесите по: информиране на местната общност; подпомагане на участниците в процеса по подаване на заявления за подпомагане, изпълнение на проектите, подаване на заявки за плащане; проверка административното съответствие и допустимост на заявленията за подпомагане; наблюдение оценка и мониторинг на проектите и на самата Стратегия за ВОМР; провеждането на обучения за местни лидери и др. /Приложение: длъжностна характеристика на Експерт прилагане на Стратегия за ВОМР/ ➤ Експерт „Административни дейности“ е нова длъжност, която се обуславя от необходимостта да се поеме голяма част от административната работа
---	--

на Звеното за администриране на проекти по съгласуване и публикуване на поканите за прием, приемане и регистрация на заявленията за подпомагане в електронния регистър и в системата база данни на МИГ. Експерт „Административни дейности“ ще има и подпомагащи и координиращи функции по административната дейност на организацията и ще отговаря за организирането изпълнението и отчитането на всички дейности на МИГ по подмярка 19.4 „Текущи разходи и популяризиране на Стратегия за ВОМР“ на мярка 19 „Водено от общностите местно развитие”, включително и по обявяването и провеждането на обществените поръчки на МИГ „Нови пазар-Каспичан“, съгласно ЗОП, във връзка с управлението на финансовите средства на МИГ. /Приложение: длъжностна характеристика на Експерт Административни дейности/

➤ **Счетоводителят** ще бъде пряко отговорен за пълно водене на счетоводството на МИГ, ще осъществява финансови консултации и финансов контрол по отношение на дейностите по подмярка 19.4 „Текущи разходи и популяризиране на Стратегия за ВОМР“, както и ще участва пряко в работата на КИП, свързана с техническата оценка и класиране на заявленията за подпомагане, по отношение на изчисляване на заложените в Критериите за оценка на заявленията за подпомагане финансови параметри и икономически показатели на бизнес плановете. /Приложение: длъжностна характеристика на Счетоводител/

С избраните от УС, служители са сключени предварителни споразумения за последващо наемане по трудов договор. /Приложение: предварителни споразумения за последващо наемане по трудов договор/.

Всички избрани служители са подходящи, с необходимия опит в прилагането на Стратегия за местно развитие и напълно покриват изискванията на чл. 13, ал. 3, ал. 4 и ал. 5 на Наредба № 22/14.12.2015 г. за прилагане на подмярка 19.2 „Прилагане на операции в рамките на стратегии за Водено от общностите местно развитие“. /Приложение: документи, доказващи изпълнение на изискванията на чл.13, ал.3 за изпълнителния директор на МИГ, за експерта по прилагане на стратегията за ВОМР и служителите по чл.13, ал.5, както и документи за допълнителния им опит /

С оглед спазването на изискванията на чл. 13, ал. 1 на Наредба № 22/14.12.2015 г. за прилагане на подмярка 19.2 „Прилагане на операции в рамките на стратегии за Водено от общностите местно развитие“ за осигуряване на самостоятелен офис на МИГ са сключени договори за наем на четири помещения с община Нови пазар /Приложение: договори за наем/.

За всеки от служителите е осигурено и необходимото офис оборудване, обзавеждане и техника за работа /Приложение: документи, удостоверяващи наличието на офис оборудване и техника /.

Подробното описание на организационната структура и задълженията по управление и контрол на дейността на МИГ „Нови пазар - Каспичан“ се намира в Устава на организацията /Приложение: устав на МИГ „Нови пазар - Каспичан“ и решение на УС за определяне представителната власт на Изпълнителния директор/

8.3. Капацитет на местната инициативна група да изпълни стратегията за ВОМР:

МИГ „Нови пазар - Каспичан“ има достатъчно натрупан опит при изпълнението на дейности за развитие и оживяване на територията си. От създаването си през 2010 г. до сега има изградена структура на управление, която винаги е давала резултати. Тя е изпълнявала проект за подготовка на Стратегия за местно развитие под мярка 431-2 „Придобиване на умения и постигане на обществена активност“ от ПРСР 2007 – 2013 г. в периода 2009 г. – 2011 г., както и проект за реализиране на Стратегия за местно развитие по ПРСР 2007- 2013 г. по мярка 41 „Прилагане на Стратегии за местно развитие“ през периода 2012 – 2015 г. Изпълнението на проект по подмярка 19.1. е основна стъпка за доизграждане на капацитета, обучение и укрепване на създаденото партньорство, с цел изготвяне и изпълнение на стратегия за Водено от общностите местно развитие.

В Управителните органи на МИГ, членуват хора с добри познания на процесите на финансиране с фондове от ЕС, които участваха активно в процесите по техническа оценка и класиране на проектните предложения и мониторинга на Стратегията за местно развитие 2007 – 2013. Административния екип на МИГ, който изпълни успешно Стратегията за местно развитие през предния програмен период се запазва напълно и ще работи и за реализацията на настоящата Стратегия за ВОМР. Капацитетът на екипа се изгради приемайки и обработвайки 38 проектни предложения по Стратегията за местно развитие 2007 -2013 г. и подпомагайки изпълнението на 21 броя проекти на територията. На територията интересът на местната общност към новата Стратегия за ВОМР на МИГ е изключително голям, поради факта, че с реализацията на старата Стратегия за местно развитие през 2011 – 2015 г. хората видяха и се докоснаха до изключителните възможности, които предлага философията на Подхода „Лидер“. В местната общност вече има достатъчно капацитет, финансова обезпеченост и много голяма готовност за реализация на конкретни проектни идеи, съобразени с нуждите на всеки от бенефициентите. Между местните участници са създадени и добре развити връзки и взаимоотношения, основани на принципите на прозрачност, взаимно уважение и зачитане интересите на всеки от секторите.

Финансов капацитет

МИГ „Нови Пазар - Каспичан“ е изградил достатъчно силни връзки и доверие между партньорите в организацията, вследствие на успешната реализация на Стратегия за местно развитие през програмен период 2007 - 2013 г., което позволява при остра нужда от финансови средства за управление на новата Стратегия за ВОМР да се разчита отново на партньорите, изграждащи организацията.

През периода на прилагане на новата Стратегия за ВОМР ще се разчита на собствени и чужди временно предоставени средства по отношение на финансиране на дейностите на МИГ по подмярка 19.4 „Текущи разходи и популяризиране на Стратегията за ВОМР“. С четири физически лица са сключени договори, а Общински съвет Каспичан е приел решение за финансиране на дейностите на МИГ до получаване на авансово плащане. Осигуреният ресурс е в размер на 30 000.00 лева /Приложение: договори за временно предоставени средства и решение на Общински съвет гр.Каспичан/.

За осигуряване на самостоятелен офис МИГ „Нови пазар – Каспичан“ има сключени договори за наем на четири помещения с община Нови пазар. За всеки от служителите е осигурено и необходимото офис оборудване, обзавеждане и техника за работа, собственост на МИГ.

8.4. Описание на системата за мониторинг и оценка:

Мониторингът се определя като дейност по систематичното и непрекъснато събиране, анализ и използване на информация с цел управленски контрол, идентифициране и предприемане на корективни действия при изпълнението на Стратегията за ВОМР на МИГ.

Оценката се определя като периодична проверка на съответствието, ефективността, ефикасността, въздействието, икономическата и финансова жизнеспособност и устойчивостта на Стратегията за ВОМР на МИГ в контекста на планираните цели.

Целите при осъществяването на мониторинг и оценка са:

- Да бъде събрана и систематизирана информация, с цел улесняване на последващото управление, развитие и приоритизация на дейностите по Стратегията.
- Да бъдат определени вероятните слабости или рискове в изпълнението на индивидуалните проекти;
- Да бъде подпомогнато въвеждането на корективни мерки, които да отстранят слабостите в хода на изпълнение на индивидуалните проекти и предотвратен риска от възникване на нередности, по – специално касаещи финансовото управление;
- МИГ да придобие опит в хода на изпълнение на стратегията, да се осведомява за адаптирането на подхода към съществуващите или бъдещи програми.

Процедурите за извършване на редовния мониторинг, свързаните с тях проверки за съвместимост и докладване на изпълнението на Стратегията за ВОМР и индивидуалните проекти са разработени от експертния екип и са съобразени с нормативната уредба.

МИГ ще приложи тези изисквания и процедури в зависимост от начина на осъществяване на мониторинг */вътрешен и външен/*:

1. *Вътрешен мониторинг* /на ниво Стратегия за ВОМР и индивидуални проекти, осъществен от екипа на управление на МИГ/, насочен към:

- Цялостното наблюдение по изпълнението на местната стратегия за развитие и всеки индивидуален проект;
- Разработване и прилагане на процедури за откриване и докладване на нередности;
- Отчитане на всички индикатори за наблюдение, изисквани от Управляващия орган на ПРСР и заложен в Стратегията;
- Предоставяне на всяка изисквана информация на УО, свързана с изпълнението на Стратегията и индивидуалните проекти;
- Изготвяне на годишни доклади до Управляващия орган на ПРСР, както и един финален доклад след окончателното приключване на Стратегията за ВОМР, който е обобщен резултат на приключилите индивидуални проекти.

2. *Външен мониторинг* /на ниво Стратегия за ВОМР и индивидуалните проекти, осъществен от УО на ПРСР/, насочен към:

- Популяризиране на стратегията;
- Финансов и физически напредък;
- Ефективност на екипа на МИГ и процесите, свързани с неговото функциониране;
- Ефективност на партньорите в МИГ.

С оглед подобряване на ефикасността на прилагането на Стратегията, МИГ ще извършва цялостно наблюдение по изпълнение на Стратегията и индивидуалните проекти през целия период на прилагане.

В обхвата на мониторинга по изпълнение на дейността на групата и индивидуалните проекти ще се акцентира върху следното:

- Напредъкът на местната Стратегия за ВОМР по отношение на изпълнението на нейните конкретни цели;
- Съответствието с общите и специфични цели на ПРСР;
- Допустимостта на направените разходи и тяхната пряка връзка за постигане целите на Стратегията
- Наличието на достатъчно подробна финансова одитна пътека;
- Наличието и правилното водене по реда на Закона за счетоводството на отделни аналитични счетоводни сметки за дейностите за които е получена безвъзмездна финансова помощ от Европейските фондове за период от 5 години, считано от датата на официално признаване на МИГ и изплащане на помощта;
- Целесъобразното използване на придобитите при изпълнение на местната Стратегия за ВОМР и индивидуалните проекти ДМА по предназначение;
- Придобитите материални активи въз основа на безвъзмездната финансова помощ да не бъдат преотдавани и преотстъпвани възмездно или безвъзмездно – чрез отдаване под наем, аренда, договор за съвместна дейност и др.;
- Съхранението на всички оригинални документи, свързани с изпълнението на местната Стратегия за ВОМР и индивидуалните проекти;
- Поставянето на видни места – информационни табели, указващи съфинансирането на ЕЗФРСР.
- МИГ ще оказва пълно съдействие на Управляващия орган на ПРСР и Комитета за наблюдение при извършването на оценки на изпълнението Стратегията за ВОМР.

Наблюдението и оценката ще отчитат напредъка в прилагането на Стратегията, чрез базовите индикатори, финансовите индикатори /брой и стойност на подадените заявления, брой и стойност на одобрените заявления, брой и стойност на сключените договори, брой и стойност на подадените искания за плащане, брой и стойност на одобрените искания за плащане, брой и стойност на успешно приключилите проекти/ както и индикаторите за резултати на СМР. Екипа ще поддържа създадената електронна информационна система, която има за цел да обезпечи надеждна информация за бюджетните параметри и резултатите от прилагането на Стратегията за УС и партньорите, ангажирани в управлението на СМР така, че те да могат да вземат правилни управленски решения.

9. ИНДИКАТОРИ ЗА МОНИТОРИНГ И ОЦЕНКА:

9.1. Индикатори за цялостното прилагане на стратегията за ВОМР, включително брой създадени работни места: (не повече от 1 страница)

Вид	Индикатор	Мерна единица	Цел 2023	Източник на данни
Резултат	Брой проекти, финансирани по Стратегията	Брой	55	Мониторинг База данни МИГ
	Брой подадени заявления за подпомагане	Брой	70	Мониторинг База данни МИГ
	Брой на одобрените заявления	Брой	65	Мониторинг База данни МИГ
	Стойност на одобрените заявления	Лева	4 200 000	Мониторинг База данни МИГ
	Брой на сключените договори	Брой	55	Мониторинг База данни МИГ
	Стойност на сключените договори	Лева	4 040 679	Мониторинг База данни МИГ
	Стойност на изплатените проекти	Лева	2 933 745	Мониторинг База данни МИГ
	Брой бенефициенти, подпомогнати по Стратегията	Брой	45	Мониторинг База данни МИГ
	Брой реализирани иновации в стопанския сектор	Брой	5	Мониторинг База данни МИГ
	Общ брой дейности, свързани с подпомагане на уязвими групи и маргинализирани общности	Брой	3	Мониторинг База данни МИГ
	Брой предприятия от Аграрен сектор, с въведена модернизация и / или иновация	Брой	5	Мониторинг База данни МИГ
	Брой консултации, организирани или осъществени от МИГ	Брой	100	Отчети МИГ
	Брой дейности за популяризиране на Стратегията	Брой	20	Отчети МИГ
	Дял от населението на територията, което се ползва от проектите по Стратегията	%	60 %	Мониторинг База данни МИГ НСИ
Въздействие	Създадени работни места	Брой	35	Мониторинг База данни МИГ

9.2. Индикатори по мерки: (не повече от 1 страница за индикатори по мярка)

ИНДИКАТОРИ ПО МЯРКА 4.1.1

Вид	Индикатор	Мерна единица	Цел 2023	Източник на данни
Изходен	Брой проекти, финансирани по мярката	Брой	6	Мониторинг База данни и отчети МИГ
	Брой бенефициенти, подпомогнати по мярката	Брой	5	Мониторинг База данни и отчети МИГ
	Общ обем на инвестициите /със съфинансиране/	Лева	586 750	Мониторинг База данни и отчети МИГ
	Брой, подпомогнати стопанства от животновъдния сектор	Брой	1	Мониторинг База данни и отчети МИГ
Резултат	Дял на младите фермери, финансирани по мярката	%	20	Мониторинг База данни и отчети МИГ
	Брой стопанства, въвели нов продукт или технология	Брой	1	Мониторинг База данни и отчети МИГ
	Създадени нови насаждения	Дка	10	Мониторинг База данни и отчети МИГ
	Брой проекти с добавена стойност към земеделски продукти	Брой	1	Мониторинг База данни и отчети МИГ
Въздействие	Създадени работни места	Брой	4	Мониторинг База данни и отчети МИГ Бюро по труда

ИНДИКАТОРИ ПО МЯРКА 4.1.2

Вид	Индикатор	Мерна единица	Цел 2023	Източник на данни
Изходен	Брой проекти, финансирани по мярката	Брой	8	Мониторинг База данни и отчети МИГ
	Брой бенефициенти, подпомогнати по мярката	Брой	7	Мониторинг База данни и отчети

				МИГ
	Общ обем на инвестициите /със съфинансиране/	Лева	244 478	Мониторинг База данни и отчети МИГ
	Брой, подпомогнати стопанства от животновъдния сектор	Брой	2	Мониторинг База данни и отчети МИГ
Резултат	Дял на младите фермери, финансирани по мярката	%	20	Мониторинг База данни и отчети МИГ
	Брой стопанства, въвели нов продукт или технология	Брой	1	Мониторинг База данни и отчети МИГ
	Създадени нови насаждения	Дка	5	Мониторинг База данни и отчети МИГ
	Брой проекти с добавена стойност към земеделски продукти	Брой	1	Мониторинг База данни и отчети МИГ
Въздействие	Създадени работни места	Брой	7	Мониторинг База данни и отчети МИГ Бюро по труда

ИНДИКАТОРИ ПО МЯРКА 4.2.1

Вид	Индикатор	Мерна единица	Цел 2023	Източник на данни
Изходен	Брой проекти, финансирани по мярката	Брой	3	Мониторинг База данни и отчети МИГ
	Брой бенефициенти, подпомогнати по мярката	Брой	2	Мониторинг База данни и отчети МИГ
	Общ размер на инвестициите /със съфинансиране/	Лева	631 536	База данни и отчети МИГ и бенефициенти
Резултат	Брой предприятия, въвели нов продукт или технология	Брой	1	Мониторинг База данни и отчети МИГ
	Модернизирани предприятия	Брой	2	Мониторинг База данни и отчети МИГ
	Брой предприятия, произвеждащи биологични продукти	Брой	1	Мониторинг База данни и отчети

				МИГ
Въздействие	Създадени работни места	Брой	6	Мониторинг НСИ

ИНДИКАТОРИ ПО МЯРКА 6.4.1

Вид	Индикатор	Мерна единица	Цел 2023	Източник на данни
Изходен	Брой проекти, финансирани по мярката	Брой	15	Мониторинг База данни и отчети МИГ
	Брой бенефициенти, подпомогнати по мярката	Брой	12	Мониторинг База данни и отчети МИГ
	Общ размер на инвестициите /със съфинансиране/	Лева	1 600 000	Мониторинг База данни и отчети МИГ
	Брой подпомогнати нови туристически дейности	Брой	4	База данни и отчети МИГ и бенефициенти
	Обем на инвестициите в туризъм	Лева	400 000	База данни и отчети МИГ и бенефициенти
	Брой подпомогнати бенефициенти за нови, нетуристически услуги	Брой	2	База данни и отчети МИГ и бенефициенти
	Обем на инвестициите в нови, не туристически услуги	Лева	100 000	База данни и отчети МИГ и бенефициенти
Резултат	Брой подпомогнати нови дейности в стопанствата	Брой	3	Мониторинг База данни и отчети МИГ
	Брой реализирани иновации – нова услуга за територията	Брой	2	Мониторинг База данни и отчети МИГ
	Подпомогнати микропредприятия в сферата на техническите услуги	Брой	2	Мониторинг База данни и отчети МИГ
Въздействие	Общ брой създадени работни места	Брой	15	Мониторинг База данни и отчети МИГ

ИНДИКАТОРИ ПО МЯРКА 7.2

Вид	Индикатор	Мерна единица	Цел 2023	Източник на данни
Изходен	Брой проекти, финансирани по мярката	Брой	10	Мониторинг База данни и отчети МИГ

	Брой бенефициенти, подпомогнати по мярката	Брой	6	Мониторинг База данни и отчети МИГ
	Общ размер на инвестициите	Лева	586 750	Мониторинг База данни и отчети МИГ
	Брой проекти, свързани с информационни и телекомуникационни услуги	Брой	1	База данни и отчети МИГ и бенефициенти
	Брой проекти за изграждане/подобряване на сгради, свързани с предоставяне на услуги	Брой	1	База данни и отчети МИГ и бенефициенти
Резултат	Изградени или ремонтирани детски площадки	Брой	5	База данни и отчети МИГ и бенефициенти
	Заведения за социални услуги с подобрена база	Брой	2	База данни и отчети МИГ и бенефициенти
	Подобрени младежки и спортни центрове	Брой	2	База данни и отчети МИГ и бенефициенти
	Подобрени културни центрове	Брой	2	База данни и отчети МИГ и бенефициенти
Въздействи е	Създадени работни места	Брой	3	База данни и отчети МИГ и бенефициенти
	Население, облагодетелствано от дребно мащабните инвестиции	Брой	15 000	База данни и отчети МИГ и бенефициенти НСИ

ИНДИКАТОРИ ПО МЯРКА 7.5

Вид	Индикатор	Мерна единица	Цел 2023	Източник на данни
Изходен	Брой проекти, финансирани по мярката	Брой	3	Мониторинг База данни и отчети МИГ
	Брой бенефициенти, подпомогнати по мярката	Брой	3	Мониторинг База данни и отчети МИГ
	Общ размер на инвестициите	Лева	247 791	Мониторинг База данни и отчети МИГ
Резултат	Брой посетители на подкрепените атракции	Брой	5 000	Проучване Отчети бенефициенти
	Брой развити туристически атракции/обекти	Брой	1	Мониторинг База данни, отчети МИГ и бенефициенти

	Брой туристически, посетителски или занаятчийски центрове, подпомогнати по мярката	Брой	1	Мониторинг База данни, отчети МИГ и бенефициенти
	Подкрепени програми за маркетинг и реклама и проекти за развитие на продукти и маркетинг на дестинациите	Брой	1	Мониторинг База данни, отчети МИГ и бенефициенти
Въздействи е	Удовлетвореност на посетителите от атракциите и информационните услуги	%	70	Проучване Отчети бенефициенти
	Население, облагодетелствано от инвестициите в туризма	Брой	7 000	База данни и отчети МИГ и бенефициенти НСИ

ИНДИКАТОРИ ПО МЯРКА 20

Вид	Индикатор	Мерна единица	Цел 2023	Източник на данни
Изходен	Брой проекти, финансирани по мярката	Брой	10	Мониторинг База данни и отчети МИГ
	Брой бенефициенти, подпомогнати по мярката	Брой	10	Мониторинг База данни и отчети МИГ
	Общ размер на инвестициите	Лева	143 374	Мониторинг База данни и отчети МИГ
Резултат	Организиран и проведен фестивал и събития, свързани с местното културно наследство	Брой	4	Мониторинг База данни и отчети МИГ
	Възстановени и подобрени обекти от културно -историческото наследство	Брой	2	Мониторинг База данни и отчети МИГ
	Проучвания, свързани с културно наследство	Брой	1	Мониторинг База данни и отчети МИГ
	Създадени или обновени исторически или етнографски сбирки	Брой	1	Мониторинг База данни и отчети МИГ
	Проведени маркетингови и рекламни кампании и събития, свързани с валоризацията на местното културно наследство и	Брой	1	Мониторинг База данни и отчети МИГ
	Събития, свързани с популяризиране	Брой	1	Мониторинг

	на местните продукти и изделия			База данни и отчети МИГ
Въздействие	Удовлетвореност на посетителите от проведените събития	%	70	Проучване

10. СЪОТВЕТСТВИЕ С ХОРИЗОНТАЛНИТЕ ПОЛИТИКИ НА ЕС: (не повече от 2 страници)

10.1. Равенство между половете и липса на дискриминация:

<p>- прилагане на принципа на равенство между половете;</p>	<p>Ще бъде следено за спазването на европейското и българското законодателство в тази област. Основен принцип на Стратегията за ВОМР за насърчаване на равнопоставеността на половете е създаването на гаранции за равно третиране, равен достъп до ресурсите на обществото и равно участие при вземането на решения на жените и мъжете, с оглед на успешната им лична и професионална реализация и стимулиране на тяхната равнопоставеност във всички сфери на дейност на МИГ. При изпълнението на дейностите по мярка 19.4 „Текущи разходи и популяризиране на Стратегията за ВОМР“, МИГ ще спазва принципа около и малко над 50 % от преките участници в обученията, в информационните срещи, в обществените обсъждания да бъдат жени.</p>
<p>- допринасяне за утвърждаване на принципа на равните възможности;</p>	<p>Стратегията ще допринася за утвърждаването на принципа на равните възможности, чрез осигуряването на равни възможности за хората с увреждания за подобряване на качеството им на живот и създаване на условия за пълноценното им включване в обществения живот, в зависимост от техните възможности, желания и избор.</p>
<p>- създаване на условия за превенция на дискриминацията</p>	<p>Всички дейности при реализацията на Стратегията ще са неутрални по отношение на принадлежност на бенефициентите към каквато и да е група, по каквото и да е признак и няма да поставят ограничения, основани на пол, раса, народност, етническа принадлежност, гражданство, произход, религия или вяра, образование, убеждения, политическа принадлежност, лично или обществено положение, увреждане, възраст, сексуална ориентация, семейно положение, имуществено състояние и др.</p>

10.2. Устойчиво развитие (защита на околната среда):

Устойчиво развитие означава задоволяване на нуждите на сегашните поколения, без да излага на риск способността на бъдещите поколения да посрещнат своите нужди – с други думи, по-добро качество на живот за всички, сега и за следващите поколения. Устойчиво развитие е намирането на баланс между опазването на околната среда, икономическия прогрес и социалното развитие. Устойчивото развитие на територията на МИГ се приема като задължителна норма при реализацията на Стратегията за ВОМР. Инвестициите в икономиката, социалната сфера и инфраструктурата, които МИГ ще осъществи ще бъдат с акцент опазване на околната среда и здравето на човека, при което ще се имат предвид следните фактори: Необходимост от устойчиво и разумно използване на природните ресурси; Осигуряване на икономическо и социално благосъстояние или осигуряване на „социален околнен свят“; Необходимост от акцент върху екологосъобразни технологии в земеделието и преработвателните предприятия. С оглед устойчивото развитие на територията, в Критериите за оценка на Стратегията на МИГ са дадени приоритети на проекти, свързани с въвеждането на екологосъобразни технологии и енергийна ефективност и включващи положително влияние върху околната среда дейности. МИГ, чрез Звеното за администриране на проекти, ще дава насоки и указания на бенефициентите за формите и начините на включване на принципа за устойчиво развитие в техните проектни предложения, както и ще използва

част от средствата си по мярка 19.4 „Текущи разходи и популяризиране на Стратегията за ВОМР“ за провеждане на специализирани обучения на бенефициентите по отношение на европейското и българското законодателство, свързано с устойчивото развитие.

10.3. Насърчаване на заетостта и конкурентоспособността:

Повече и по-добри работни места е един от основните очаквани резултати от изпълнението на Стратегията. Този резултат ще бъде постигнат, чрез целенасочено прилагане на мярката на Стратегията за ВОМР, свързана с: „Инвестиции в подкрепа на неземеделски дейности“. С помощта на мярка 7 от ПРСР ще се стимулира разкриването на нови работни места при строителството, реконструкцията, обновяването и/или оборудването на инфраструктура за основните услуги за населението; при строителство, реконструкция, обновяване и/или оборудване на публични сгради и селищната инфраструктура, както и при строителство, реконструкция, обновяване и/или оборудване на туристическата инфраструктура. В Критериите за оценка на Стратегията на МИГ, се дава предимство на проекти създаващи нови работни места, което е ключов фактор за запазване на заетостта и генератор на нова заетост. Създаването на нови работни места ще бъде подкрепено и чрез, приоритетно стимулиране на туризма. Потенциалът за създаване на работни места в областта на туризма се отличава със сезонен характер, но е голям и за широк диапазон от квалификации и умения, така че този потенциал ще бъде приоритизиран също в Критериите за оценка на проектните предложения. Като водещ фактор за конкурентоспособност, върху който са фокусирани инвестициите, са изведени иновационната и инвестиционната активност земеделските стопанства и преработвателните предприятия. Дейностите на Стратегията са насочени към стимулиране на изследванията и иновациите в предприятията и подобряването на производствения им капацитет, а от там ще се спомогне и за повишаване конкурентоспособността им.

10.4. Съответствие с програмите на Структурните фондове:

Стратегията за ВОМР на МИГ „Нови пазар - Каспичан“, включва мерки от ЕЗФРСР и финансиране от ПРСР 2014-2020. Целите на Стратегията съвпадат и изцяло се покриват с част от заложените в Програмата цели и приоритети. Стратегията на МИГ ще работи и ще допринесе за постигането на:

Цел 1 на ПРСР: „Повишаване на конкурентоспособността и балансирано развитие на селското стопанство и преработваща промишленост“, чрез прилагането на територията на Мярка 6.4 /ПРСР/ ; Мярка 4.1.1 /ПРСР/, Мярка 4.1.2 /ПРСР/ и Мярка 4.2.1.

Цел 3 на ПРСР „Социално-икономическо развитие на селските райони, осигуряващо нови работни места, намаляване на бедността, социално включване и по-добро качество на живот“, чрез изпълнението на всички мерки, включени в Стратегията за ВОМР, избрани от ПРСР 2014 – 2020: Мярка 7.2 „Инвестиции в създаването, подобряването или разширяването на всички видове малка по мащаби инфраструктура“, Мярка 7.5 „Инвестиции за публично ползване в инфраструктура за отдих, туристическа инфраструктура“ и избраната собствена Мярка 20.

Стратегията на МИГ „Нови пазар – Каспичан“ ще допринесе и за постигането на трите хоризонтални приоритета на ПРСР 2014 – 2020 г., а именно: Насърчаване на иновациите в производството, пазарната организация и управлението; Предотвратяване и приспособяване към климатичните промени; Опазване и възстановяване на околната среда.